

Στρασβούργο, 17.1.2023
COM(2023) 32 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Αξιοποίηση ταλέντων στις περιφέρειες της Ευρώπης

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Αξιοποίηση ταλέντων στις περιφέρειες της Ευρώπης

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στις κοινωνίες και τις οικονομίες μας βρίσκονται επί του παρόντος σε εξέλιξη έντονοι δημογραφικοί μετασχηματισμοί¹. Συνολικά, ο πληθυσμός της ΕΕ γηράσκει και τα ποσοστά γεννήσεων μειώνονται σταθερά από τη δεκαετία του 1960. Αρκετές περιφέρειες της ΕΕ βρίσκονται αντιμέτωπες με το πρόβλημα της ορμητικής φυγής του νεαρού σε ηλικία και ειδικευμένου εργατικού δυναμικού τους².

Ο συνδυασμός αυτών των δημογραφικών τάσεων είχε ως αποτέλεσμα τη συρρίκνωση του πληθυσμού σε ηλικία εργασίας³. Μετά από μείωση κατά 3,5 εκατομμύρια άτομα κατά την περίοδο μεταξύ του 2015 και του 2020, ο πληθυσμός της ΕΕ σε ηλικία εργασίας αναμένεται να συρρικνωθεί ακόμη περισσότερο κατά τα επόμενα έτη και τις προσεχείς δεκαετίες, με την απώλεια άλλων 35 εκατομμυρίων ατόμων έως το 2050.

Πλήττεται η πλειονότητα των κρατών μελών, αλλά ορισμένες περιφέρειες πλήττονται περισσότερο από κάποιες άλλες. Πράγματι, παράλληλα με τη διαταραχή που προκλήθηκε λόγω της πανδημίας COVID-19, οι περιφέρειες οι οποίες συχνά βρίσκονται ήδη σε μειονεκτική θέση υφίστανται και δεύτερο πλήγμα όταν χάνουν τα καλύτερα και τα ευφυέστερα άτομα, τα οποία τις εγκαταλείπουν για να αναζητήσουν την τύχη τους κάπου αλλού, ενώ οι ίδιες περιφέρειες αδυνατούν, από την άλλη πλευρά, να προσελκύσουν νέα άτομα από περιοχές εκτός της περιφέρειας.

Εάν η διαδικασία αυτή δεν αντιμετωπιστεί, θα προκαλέσει νέες και αυξανόμενες εδαφικές ανισότητες, δεδομένου ότι οι περιφέρειες γηράσκουν και υστερούν από πλευράς μεγέθους και δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού τους. Η αλλαγή στο δημογραφικό τοπίο της Ευρώπης θα παρεμποδίσει την ανθεκτικότητα και την ανταγωνιστικότητα της ΕΕ στο σύνολό της και θα θέσει σε κίνδυνο τη συνοχή. Αυτό συμβαίνει στο πλαίσιο ενός σκληρού παγκόσμιου ανταγωνισμού προσέλκυσης ταλέντων και υπό το πρίσμα άλλων διαρθρωτικών μετασχηματισμών, όπως η μετάβαση σε μια κλιματικά ουδέτερη και ανθεκτική οικονομία και οι τεχνολογικές εξελίξεις, που ενδέχεται επίσης να οξύνουν τις ανισότητες μεταξύ των περιφερειών.

Κατά συνέπεια, η συρρίκνωση του εργατικού δυναμικού αποτελεί ταυτόχρονα δημογραφικό, οικονομικό και κοινωνικό φαινόμενο. Σε ορισμένες περιφέρειες, οι προκλήσεις που προκύπτουν επιδεινώνονται από το χαμηλό και στάσιμο ποσοστό των ατόμων με σπουδές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Η κατάσταση αυτή μειώνει την περιφερειακή ικανότητα αντιμετώπισης των οικονομικών συνεπειών της συρρίκνωσης του εργατικού δυναμικού. Μολονότι το ζήτημα αυτό επηρεάζει ιδιαίτερα τις αγροτικές

¹ Βλ. έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τις επιπτώσεις της δημογραφικής αλλαγής, 2020 και 2023.

² Αυτό ισχύει ειδικότερα στην περίπτωση της Μαρτινίκας, της Γουαδελούπης, της ηπειρωτικής Κροατίας και της περιφέρειας Vidurio ir vakarų Lietuvos.

³ Για τους σκοπούς της παρούσας ανακοίνωσης, ορίζεται ως πληθυσμός ηλικίας 25-64 ετών.

περιοχές, οι περιφερειακές, οι εξόχως απόκεντρες⁴ και οι βιομηχανικές περιοχές βρίσκονται επίσης αντιμέτωπες με την πληθυσμιακή συρρίκνωση, τη φυγή προς πιο εύπορες περιφέρειες —ιδίως νεότερων σε ηλικία και ειδικευμένων εργαζομένων— καθώς και με δυσκολίες όσον αφορά την προώθηση, τη διατήρηση και την προσέλκυση ταλέντων.

Η παρούσα ανακοίνωση επικεντρώνεται στις περιφέρειες οι οποίες βρίσκονται αντιμέτωπες με ένα σύνολο συναφών προκλήσεων: απότομη μείωση του πληθυσμού σε ηλικία εργασίας, σε συνδυασμό με το χαμηλό και στάσιμο ποσοστό των ατόμων με σπουδές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και περιφέρειες που βρίσκονται αντιμέτωπες με το πρόβλημα σημαντικής φυγής ατόμων νεαρής ηλικίας.

Οι περιφέρειες αυτές έχουν πέσει ή κινδυνεύουν να πέσουν σε παγίδα ανάπτυξης ταλέντων. Τόσο η γήρανση και η συρρίκνωση του ενεργού πληθυσμού όσο και η έλλειψη οικονομικού δυναμισμού συνεπάγονται μείωση των εργαζομένων υψηλής ειδίκευσης και των εργαζομένων νεότερης ηλικίας. Επιπλέον, οι εν λόγω περιφέρειες αντιμετωπίζουν σημαντικές κοινωνικοοικονομικές προκλήσεις, όπως η έλλειψη δυνατοτήτων οικονομικής διαφοροποίησης, η υπερβολική εξάρτηση από παρακμάζοντες τομείς και η χαμηλή ικανότητα καινοτομίας. Αυτό συνδέεται στενά με αγορές εργασίας χαμηλών επιδόσεων, χαμηλότερα ποσοστά εκπαίδευσης ενηλίκων, πιο πενιχρά κοινωνικά αποτελέσματα και πιο περιορισμένη πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες⁵. Αυτός ο συνδυασμός προκλήσεων περιορίζει την ικανότητα των περιφερειών αυτών να οικοδομήσουν βιώσιμες, ανταγωνιστικές και βασιζόμενες στη γνώση οικονομίες.

Η όξυνση των εδαφικών ανισοτήτων, οι οποίες προκύπτουν από τις εν λόγω παγίδες ανάπτυξης ταλέντων, θα έχουν ως αποτέλεσμα τη διαρκή αύξηση του αριθμού των ατόμων και των κοινοτήτων που αισθάνονται ότι μένουν στο περιθώριο, εξέλιξη που θα μπορούσε να εντείνει περαιτέρω τις τρέχουσες τάσεις πολιτικής δυσανεξίας⁶. Θα μειώσει την εμπιστοσύνη στις δημοκρατικές μας αξίες και θα περιορίσει τη δημόσια στήριξη για μεταρρυθμίσεις, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αφορούν την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση.

Για να αποφευχθεί ο κίνδυνος αύξησης των παγίδων ανάπτυξης ταλέντων, είναι επιτακτική η ανάγκη να τονωθεί τόσο η ζήτηση ταλέντων, κυρίως μέσω της προώθησης πιο δυναμικών και ποικίλων οικονομικών ευκαιριών, όσο και η προσφορά ταλέντων. Για τον σκοπό αυτόν απαιτείται ένα σύνολο επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων, με την υποστήριξη, μεταξύ άλλων, της νέας γενιάς προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής και των σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας. Η πολιτική απόκριση θα πρέπει να περιλαμβάνει ένα ολοκληρωμένο σύνολο μέτρων, τα οποία θα καταρτιστούν και θα τεθούν σε εφαρμογή μέσω τοποκεντρικών προσεγγίσεων, θα είναι εξατομικευμένα σε συνάρτηση με τις τοπικές συνθήκες, υπό τον συντονισμό της πολιτικής συνοχής, και θα συμπληρώνονται από τομεακές στρατηγικές. Οι

⁴ Οι εξόχως απόκεντρες περιοχές της ΕΕ βρίσκονται στον Ατλαντικό και τον Ινδικό Ωκεανό, στη λεκάνη της Καραϊβικής και στη Λατινική Αμερική. Σύμφωνα με το άρθρο 349 της ΣΛΕΕ, καθώς και με ειδική στρατηγική του Μαΐου 2022 [COM(2022) 198 final], ειδικά μέτρα συνδράμουν τις εν λόγω περιφέρειες για την αντιμετώπιση των μόνιμων περιορισμών τους.

⁵ Αυτό αποτυπώνεται στην περιφερειακή διάσταση του κοινωνικού πίνακα αποτελεσμάτων. Ο κοινωνικός πίνακας αποτελεσμάτων χρησιμοποιείται για την παρακολούθηση της εφαρμογής του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.

⁶ «The Geography of EU discontent» (Η γεωγραφία της δυσανεξίας κατά της ΕΕ), 2020, https://ec.europa.eu/regional_policy/information-sources/publications/working-papers/2018/the-geography-of-eu-discontent_en.

ενδιαφερόμενες περιφέρειες θα πρέπει επίσης να βελτιώσουν το επιχειρηματικό περιβάλλον και την ποιότητα ζωής, ώστε να καταστούν ελκυστικότεροι τόποι διαβίωσης και εργασίας. Η βελτίωση αυτή μπορεί να συμβάλει στην καλλιέργεια των ταλέντων που χρειάζονται για την οικονομική τους ανάπτυξη, η οποία εξαρτάται ολοένα και περισσότερο από τη γνώση και την καινοτομία και, κατ' επέκταση, από άτομα υψηλής ειδίκευσης. Παράλληλα, το **Ευρωπαϊκό Εξάμηνο** θα διαδραματίσει ενεργό ρόλο στην προώθηση των αναγκαίων μεταρρυθμίσεων, κυρίως στην αγορά εργασίας ή στο εκπαιδευτικό σύστημα, ώστε να δοθεί ώθηση στην ανάπτυξη ταλέντων.

Η παρούσα ανακοίνωση αποτελεί το πρώτο βασικό παραδοτέο του Ευρωπαϊκού Έτους Δεξιοτήτων, όπως προτείνεται από την Επιτροπή, σκοπός του οποίου είναι να προαχθούν περαιτέρω η επανειδίκευση και η αναβάθμιση των δεξιοτήτων και να διασφαλιστεί ότι κανείς δεν μένει στο περιθώριο κατά τη διττή, πράσινη και ψηφιακή, μετάβαση και την οικονομική ανάκαμψη. Η εδαφική διάσταση θα είναι κρίσιμη σε αυτό το εγχείρημα, δεδομένου ότι οι μειονεκτούσες και οι απομακρυσμένες περιοχές, συμπεριλαμβανομένων των εξόχως απόκεντρων περιοχών, βρίσκονται αντιμέτωπες με σοβαρότερες προκλήσεις.

Στην παρούσα ανακοίνωση περιγράφονται στοχευμένα μέτρα για την προώθηση, τη διατήρηση και την προσέλκυση ταλέντων με σκοπό τη μετατροπή όλων των περιφερειών σε δυναμικές τοποθεσίες με γνώμονα τα ταλέντα. Για τα εν λόγω μέτρα απαιτείται κατά πρώτο και κύριο λόγο η κινητοποίηση σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, με την αξιοποίηση βασικών περιφερειακών θετικών στοιχείων, όπως είναι οι πόλεις μικρού και μεσαίου μεγέθους, τα πανεπιστήμια, τα ιδρύματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (EEK), οι πάροχοι εκπαίδευσης ενηλίκων, οι ερευνητικές εγκαταστάσεις καθώς και οι επιχειρήσεις και τα συμπλέγματα μικρών επιχειρήσεων που μπορούν να εξασφαλίσουν μακροπρόθεσμη περιφερειακή ανάπτυξη. Οι στόχοι αυτοί ευθυγραμμίζονται επίσης με την ατζέντα 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Οι δράσεις που προτείνονται στην παρούσα ανακοίνωση θα υποστηριχθούν από έναν ειδικό μηχανισμό της ΕΕ για την υποστήριξη του σχεδιασμού και της εφαρμογής στοχευμένων περιφερειακών και εδαφικών στρατηγικών που βασίζονται στην ιδιαίτερη κατάσταση και τα θετικά στοιχεία των περιφερειών, καθώς και από τη φιλόδοξη υλοποίηση του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και του μακροπρόθεσμου οράματος για τις αγροτικές περιοχές της ΕΕ, σε συνδυασμό με τη στοχευμένη χρήση των υφιστάμενων κονδυλίων της ΕΕ, με σκοπό την προσαρμογή της διάθεσής τους στις δημογραφικές τάσεις που παρατηρούνται στην ΕΕ.

2. ΠΟΛΛΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΤΗΣ ΕΕ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΕΠΑΡΚΩΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΕΝΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΤΑΛΕΝΤΩΝ ΠΟΥ ΑΠΑΙΤΟΥΝΤΑΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥΣ

2.1. Σε πολλές περιφέρειες της ΕΕ διαπιστώνεται επιτάχυνση της μείωσης του πληθυσμού τους σε ηλικία εργασίας και υστέρηση ως προς την ανάπτυξη, την προσέλκυση και/ή τη διατήρηση ειδικευμένων εργαζομένων

Ενώ η μείωση του πληθυσμού σε ηλικία εργασίας είναι ευρέως διαδεδομένη, καθώς ποσοστό άνω του 50 % του πληθυσμού της ΕΕ που ζει σε περιφέρειες όπου συρρικνώνεται, η πτώση αυτή συνδυάζεται σε ορισμένες περιφέρειες με περαιτέρω διαρθρωτικές προκλήσεις. Σε σύγκριση με τον μέσο όρο της ΕΕ, ορισμένες περιφέρειες παρουσιάζουν σημαντικά χαμηλότερο ποσοστό ατόμων με σπουδές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ενώ οι ενήλικες νεαρής ηλικίας (20-24 ετών) είναι συγκριτικά λιγότερο πιθανό να εγγραφούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Επιπλέον, παρότι σε επίπεδο ΕΕ το

ποσοστό των ατόμων με σπουδές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην ηλικιακή ομάδα 25-64 ετών αυξάνεται, το ποσοστό αυτό αυξήθηκε με βραδύτερο ρυθμό στις εν λόγω περιφέρειες επειδή οι νεαρότερες ηλικιακές ομάδες διαθέτουν υψηλότερο μορφωτικό επίπεδο απ' ό,τι οι ομάδες μεγαλύτερης ηλικίας, και η τάση αυτή προβλέπεται να συνεχιστεί. Με μειούμενο ή στάσιμο ποσοστό εργαζομένων με σπουδές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, οι συγκεκριμένες περιφέρειες δεν θα έχουν τη δυνατότητα να αντισταθμίσουν τη μείωση του εργατικού δυναμικού με εργαζόμενους υψηλής ειδίκευσης. Εάν το ζήτημα αυτό δεν αντιμετωπιστεί, θα αυξηθεί τόσο το χάσμα ταλέντων όσο και το οικονομικό χάσμα με τις δυναμικότερες περιφέρειες της ΕΕ.

Οι περιφέρειες που βρίσκονται αντιμέτωπες με τον κίνδυνο παγίδας ανάπτυξης ταλέντων παρουσιάζουν επίσης υψηλότερο ποσοστό ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και την κατάρτιση. Το ποσοστό των νέων εκτός **απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης** (ΕΑΕΚ) είναι σημαντικά υψηλότερο στις εν λόγω περιφέρειες (19 %, σε σύγκριση με τον μέσο όρο της ΕΕ που είναι 13 %). Στις περιφέρειες αυτές είναι υπερβολικά μεγάλος ο αριθμός των νέων οι οποίοι δεν ολοκληρώνουν την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και απομένουν με περιορισμένες προοπτικές απασχόλησης.

Η συμμετοχή των ενηλίκων στη μάθηση είναι σημαντικά χαμηλότερη στις περιφέρειες που βρίσκονται αντιμέτωπες με τον κίνδυνο παγίδας ανάπτυξης ταλέντων (με ποσοστό της τάξης του 5,6 % σε σύγκριση με τον μέσο όρο της ΕΕ που είναι 10 %): λιγότερα άτομα επικαιροποιούν τις δεξιότητές τους ή μαθαίνουν νέες δεξιότητες, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που απαιτούνται για τη διττή μετάβαση, με κίνδυνο υψηλότερης αναντιστοιχίας με τις ταχέως εξελισσόμενες ανάγκες της αγοράς εργασίας. Εντός των κρατών μελών, οι επιδόσεις όσον αφορά την εκπαίδευση ενηλίκων ποικίλλουν σημαντικά, με πολύ υψηλότερα ποσοστά στις αστικές περιοχές απ' ό,τι στις αγροτικές περιοχές.

Η φυσική προσβασιμότητα σε εκπαιδευτικές υποδομές είναι επίσης χαμηλότερη στις περιφέρειες αυτές. Παρότι καθεμία από τις εν λόγω περιφέρειες φιλοξενεί ένα ή περισσότερα πανεπιστήμια, ο αριθμός των ατόμων που ζουν σε απόσταση 45 λεπτών με το αυτοκίνητο από το πλησιέστερο πανεπιστήμιο είναι μικρότερος σε σύγκριση με άλλες περιφέρειες.

Διαπιστώνονται μεγάλες διαφορές εντός των κρατών μελών, κυρίως μεταξύ των περιφερειών των πρωτευουσών και άλλων περιφερειών, ενίοτε μάλιστα σε συνδυασμό και με εδαφικές ανισότητες εντός των περιφερειών. Στα περισσότερα κράτη μέλη, η περιφέρεια της πρωτεύουσας, με τα πανεπιστήμια της, τη συγκέντρωση θέσεων εργασίας υψηλής ειδίκευσης, τις οικονομικές ευκαιρίες, τις δυναμικές πολιτιστικές και κοινωνικές προοπτικές, αποτελεί πόλο έλξης για πολλούς νέους, οι οποίοι μεταβαίνουν εκεί για να σπουδάσουν ή να αναζητήσουν εργασία λίγο μετά τις σπουδές τους. Όταν μεγαλώνουν, ενδέχεται να εγκαταλείπουν την περιφέρεια της πρωτεύουσας. Αυτή η κυκλοφορία ταλέντων είναι επωφελής για όλους, αλλά μπορεί να γίνει πραγματικότητα μόνο εάν όλες οι περιφέρειες είναι εξίσου άρτια εξοπλισμένες για την προσέλκυση ταλέντων.

2.2. Οι περιφέρειες που βρίσκονται αντιμέτωπες με τον κίνδυνο φυγής ταλέντων νεαρής ηλικίας κινδυνεύουν να πέσουν σε παγίδα ανάπτυξης ταλέντων

Η τριτοβάθμια εκπαίδευση μπορεί να συμβάλει σημαντικά στον δυναμισμό και την ελκυστικότητα των περιφερειών. Ωστόσο, είναι εξίσου σημαντικό, αφενός, να δημιουργούνται οικονομικές ευκαιρίες, ώστε τα ταλέντα να παραμένουν και να

μεταβαίνουν σε αυτές και, αφετέρου, να διασφαλίζεται η αντιστοίχιση της προσφοράς εργατικού δυναμικού με τις τρέχουσες και τις μελλοντικές ανάγκες της αγοράς. Η έλλειψη προοπτικών σταδιοδρομίας μπορεί να αποθαρρύνει τους νέους από το να επενδύσουν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και να οδηγήσει ορισμένους νέους στην αναζήτηση ευκαιριών σταδιοδρομίας αλλού. Το ποσοστό ανεργίας των νέων (15-34 ετών) ανέρχεται σε 14,6 % στις περιφέρειες οι οποίες είτε έχουν πέσει είτε κινδυνεύουν να πέσουν σε παγίδα ανάπτυξης, ποσοστό που είναι σημαντικά υψηλότερο απ' ό,τι στην ΕΕ (11,1 %). Επιπλέον, μολονότι η φυγή των νέων δημιουργεί νέες ευκαιρίες για το άτομο, μπορεί να συνεπάγεται εξίσου τη δημιουργία περαιτέρω εντάσεων στην αγορά εργασίας και την επιδείνωση των ελλείψεων θέσεων εργασίας σε ορισμένους τομείς.

Η κινητικότητα των ατόμων επηρεάζεται από διάφορους παράγοντες: ευκαιρίες απασχόλησης, μισθοί, συνθήκες εργασίας, ίσες ευκαιρίες, τοποθεσία και διαθέσιμες υπηρεσίες στο περιβάλλον τους και εμπιστοσύνη στους θεσμούς.

Στο πλαίσιο αυτό, οι μισθοί, το εισόδημα και η οικονομική ανάπτυξη στις περιφέρειες που είναι αντιμέτωπες με τον κίνδυνο παγίδας ανάπτυξης ταλέντων βρίσκονται σε σημαντικά χαμηλότερα επίπεδα απ' ό,τι στην υπόλοιπη ΕΕ [με μισθολογική δαπάνη ανά μισθωτό (εκ.μ.) να ανέρχεται στο 82 % του μέσου όρου της ΕΕ]. Η ποιότητα των θεσμικών οργάνων είναι επίσης χαμηλότερη, δεδομένου ότι ο ευρωπαϊκός δείκτης ποιότητας της διακυβέρνησης των εν λόγω περιφερειών ανέρχεται επί του παρόντος μόλις στο 60 % περίπου του μέσου όρου της ΕΕ.

Ελλείπει ολοκληρωμένη στρατηγική που έχει ως στόχο να δώσει ώθηση στα talέντα και να δημιουργήσει νέες ευκαιρίες ανάπτυξης, οι περιφέρειες που πλήττονται από υψηλά ποσοστά φυγής των νέων θα μπορούσαν να περιέλθουν σε παρόμοια διαρθρωτική κατάσταση με τις περιφέρειες που βρίσκονται αντιμέτωπες με αργή αλλά επιταχυνόμενη μείωση του πληθυσμού τους σε ηλικία εργασίας και στάσιμο ποσοστό αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

2.3. Περιφέρειες που έχουν πέσει ή κινδυνεύουν να πέσουν σε παγίδα ανάπτυξης ταλέντων

Η παγίδα ανάπτυξης ταλέντων είναι πολυδιάστατη και ενέχει σημαντικό κίνδυνο για τη μακροπρόθεσμη ευημερία των περιφερειών.

Στον χάρτη επισημαίνονται (με κόκκινο χρώμα) 46 περιφέρειες που έχουν πέσει σε παγίδα ανάπτυξης ταλέντων. Οι περιφέρειες αυτές παρουσιάζουν επιταχυνόμενη μείωση του πληθυσμού τους σε ηλικία εργασίας και χαμηλό και στάσιμο αριθμό ατόμων με σπουδές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά την περίοδο μεταξύ του 2015 και του 2020. Η συγκεκριμένη ομάδα περιφερειών αντιπροσωπεύει το 16 % του πληθυσμού της ΕΕ. Οι περισσότερες από τις περιφέρειες αυτές είναι λιγότερο ανεπτυγμένες, με μέσο ΑΕΠ/κεφαλήν της τάξης του 64 % του μέσου όρου της ΕΕ. Αυτή η ομάδα περιφερειών έχει πιο αγροτικό χαρακτήρα από την υπόλοιπη ΕΕ, δεδομένου ότι το 31 % του πληθυσμού της ζει σε αγροτικές περιοχές σε σύγκριση με το 21 % κατά μέσο όρο στην ΕΕ.

Στον χάρτη εντοπίζεται επίσης (με κίτρινο χρώμα) μια δεύτερη ομάδα 36 περιφερειών που κινδυνεύουν να πέσουν σε παγίδα ανάπτυξης ταλέντων στο μέλλον, διότι πλήττονται σοβαρά από τη φυγή του πληθυσμού τους ηλικίας 15-39 ετών (μείωση κατά περισσότερο από – 2 ανά χίλια άτομα ετησίως, σε σύγκριση με

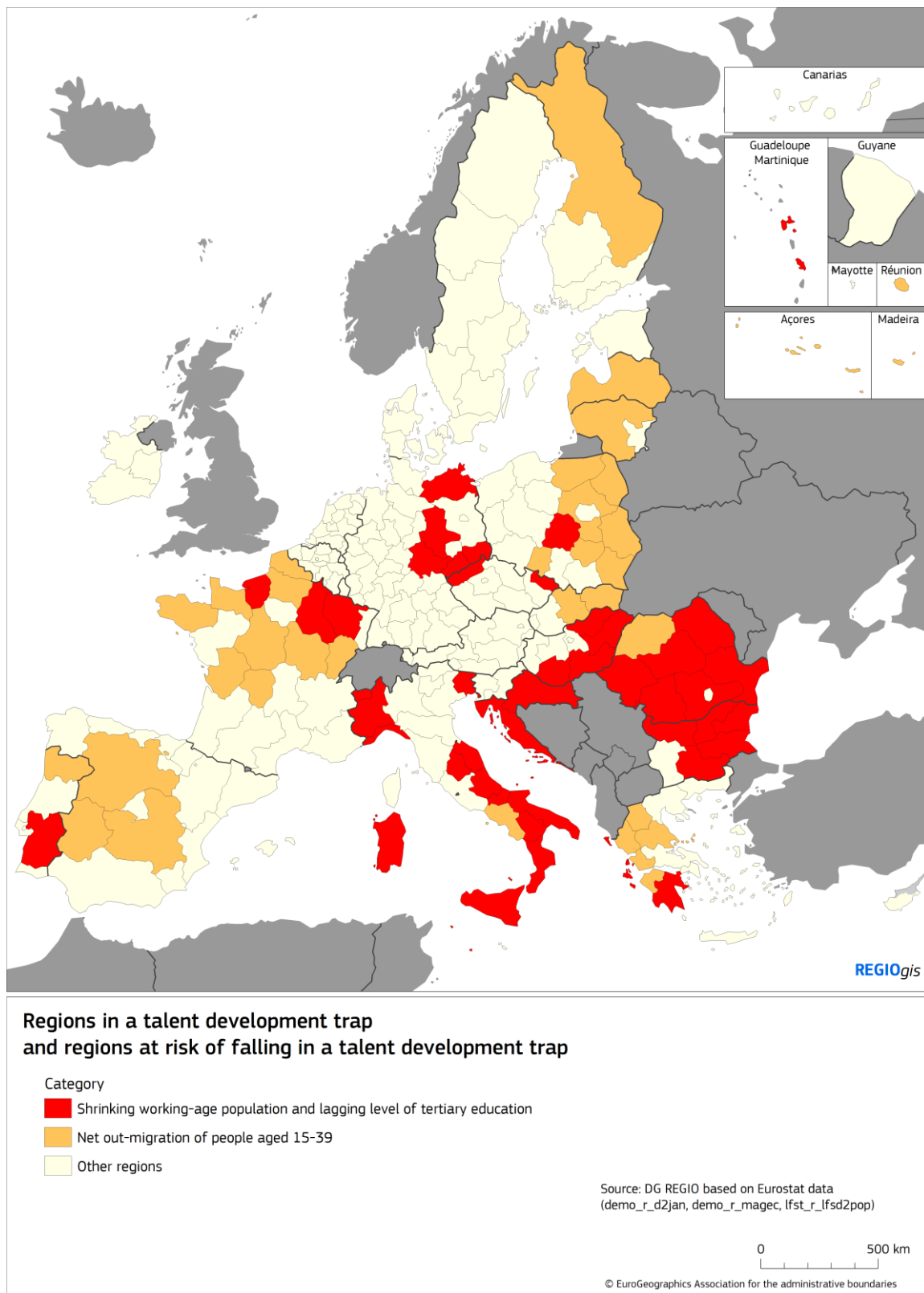
5,3 ανά χίλια άτομα κατά μέσο όρο στην ΕΕ). Η συγκεκριμένη ομάδα αντιπροσωπεύει το 13 % του πληθυσμού της ΕΕ.

Από κοινού, οι δύο κατηγορίες περιφερειών⁷ αντιπροσωπεύουν το 30 % του πληθυσμού της ΕΕ⁸.

---

⁷ Σε ορισμένες περιφέρειες με συρρικνούμενο πληθυσμό σε ηλικία εργασίας και επίπεδο υστέρησης ως προς τα άτομα με σπουδές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι επίσης δυνατόν να παρατηρείται καθαρή φυγή ατόμων ηλικίας 15-39 ετών.

⁸ Αντιμέτωπα με τις προκλήσεις αυτές θα μπορούσαν να βρεθούν και τα εδάφη άλλων περιφερειών, ωστόσο δεν είναι δυνατόν να αποτυπωθούν λόγω της έλλειψης επαρκούς βαθμού λεπτομέρειας των διαθέσιμων περιφερειακών στατιστικών.

Ο συνδυασμός των διαφόρων προαναφερόμενων παραγόντων στις εν λόγω περιφέρειες συνεπάγεται καθοδική πορεία, η οποία παρεμποδίζει και αναχαιτίζει τη μακροπρόθεσμη ανάπτυξη. Αντιθέτως, κρίνεται αναγκαία μια ολοκληρωμένη στρατηγική πόρων και κινήτρων ώστε να τεθεί τέλος στον φαύλο κύκλο και να δημιουργηθεί μεγαλύτερος οικονομικός δυναμισμός.

3. ΤΟΝΩΣΗ ΤΗΣ ΖΗΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ ΤΑΛΕΝΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΦΥΓΗ ΠΑΓΙΑΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Για να αποφύγουν να πέσουν ή να παραμείνουν εγκλωβισμένες σε παγίδα ανάπτυξης ταλέντων, πρέπει να βρουν τρόπους για την τόνωση τόσο της προσφοράς όσο και της ζήτησης ταλέντων, μεριμνώντας ταυτόχρονα για την αντιστοίχισή τους με τις μεταβαλλόμενες ανάγκες των οικονομιών τους. Στο πλαίσιο αυτό περιλαμβάνονται η αντιμετώπιση των ανεπαρειών στην αγορά εργασίας τους, καθώς και στα οικεία συστήματα εκπαίδευσης, κατάρτισης και εκπαίδευσης ενηλίκων, η βελτίωση των επιδόσεων τόσο στους τομείς της καινοτομίας και της δημόσιας διακυβέρνησης όσο και στο επιχειρηματικό περιβάλλον και η αύξηση του επιπέδου των υπηρεσιών και της πρόσβασης σε αυτές. Όλες οι περιφέρειες και τα εδάφη της ΕΕ που βρίσκονται αντιμέτωπα με τον κίνδυνο μείωσης του πληθυσμού τους σε ηλικία εργασίας, και έχουν την προθυμία να τονώσουν την ελκυστικότητά τους και να αναπτύξουν καλύτερα, να προσελκύσουν και να διατηρήσουν ταλέντα, θα επωφεληθούν από μια νέα ειδική πρωτοβουλία της ΕΕ: τον μηχανισμό ενίσχυσης ταλέντων (Talent Booster Mechanism). Επιπλέον, οι περιφέρειες οι οποίες είτε έχουν πέσει είτε κινδυνεύουν να πέσουν σε παγίδα ανάπτυξης ταλέντων θα επωφεληθούν επίσης από την παροχή ειδικής στήριξης στο πλαίσιο ορισμένων συνιστωσών του εν λόγω μηχανισμού (βλ. σημείο 3.5).

3.1. Αποδέσμευση της ανάπτυξης ταλέντων με τη στήριξη τοποκεντρικών πολιτικών

3.1.1. Στήριξη της οικονομικής αναζωογόνησης και της βελτίωσης της πρόσβασης σε υπηρεσίες

Για την αναζωογόνηση των περιφερειών απαιτείται διαφοροποίηση του οικονομικού ιστού τους, σε συνδυασμό με την αναβάθμιση της προσβασιμότητας σε υπηρεσίες στο πλαίσιο τοποκεντρικών στρατηγικών. Η πολιτική συνοχής της ΕΕ, ως καταλύτης για την άσκηση τοποκεντρικών πολιτικών, σε συνέργεια με τη διάσταση της αγροτικής ανάπτυξης της κοινής γεωργικής πολιτικής, παρέχει στις περιφέρειες αυτές ένα ολοκληρωμένο στρατηγικό πλαίσιο για τον προγραμματισμό μακροπρόθεσμων επενδύσεων, μέσω της αποτελεσματικής διακυβέρνησης και της εξασφάλισης της συμμετοχής των τοπικών φορέων⁹. Δεδομένων των δημογραφικών ανισοτήτων σε υποεθνικό επίπεδο, η εξασφάλιση της συμμετοχής των περιφερειακών και τοπικών αρχών στον καθορισμό και την υλοποίηση των προτεραιοτήτων χρηματοδότησης στο πλαίσιο των προγραμμάτων συνοχής για την περίοδο 2021-2027 είναι αναγκαία για την επιτυχή έκβαση των εν λόγω στρατηγικών.

Αυτές οι τοποκεντρικές στρατηγικές για τη στήριξη της οικονομικής αναζωογόνησης των περιφερειών που βρίσκονται αντιμέτωπες με τον κίνδυνο παγίδας ανάπτυξης ταλέντων μπορούν επίσης να συμβάλουν στην αντιμετώπιση του ταχέως βιομηχανικού μετασχηματισμού λόγω των στόχων για τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής. Ελλείψει οικονομικού δυναμισμού και κατάλληλης βάσης δεξιοτήτων για την προσέλκυση δραστηριοτήτων υψηλού δυναμικού, οι ευκαιρίες ανάπτυξης και τα οφέλη της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης για την ανάπτυξη

⁹ Ένας από τους πέντε στόχους πολιτικής της πολιτικής συνοχής για την περίοδο 2021-2027 είναι να έλθει η Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες μέσω της προώθησης της βιώσιμης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης όλων των εδαφικών τύπων και τοπικών πρωτοβουλιών. Μπορεί να δημιουργηθεί ένα ειδικό σύνολο εδαφικών μέσων σε τοπικό επίπεδο για την υλοποίηση ολοκληρωμένων στρατηγικών ανάπτυξης.

των περιφερειών αυτών δεν θα αξιοποιηθούν πλήρως. Δεδομένου ότι οι εν λόγω μεταβάσεις απαιτούν καινοτομία και νέες τεχνολογίες και ότι οι εργαζόμενοι προσαρμόζουν τις δεξιότητές τους και αλλάζουν θέσεις εργασίας ή επαγγέλματα, η ικανότητα διατήρησης άρτιας βάσης δεξιοτήτων και ευκαιριών κατάρτισης θα είναι ιδιαίτερης σημασίας¹⁰.

Οι διάφοροι πυλώνες του Μηχανισμού Δίκαιης Μετάβασης, οι οποίοι συμπληρώνουν άλλα μέσα στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής, στηρίζουν την ανάπτυξη και την εφαρμογή ολοκληρωμένων στρατηγικών στις πληττόμενες περιφέρειες, με την εξασφάλιση της δυνατότητας διαφοροποίησης του οικονομικού τους ιστού, καθώς και της δυνατότητας επανεπίδευσης και αναβάθμισης των δεξιοτήτων του εργατικού τους δυναμικού, τονώνοντας με τον τρόπο αυτό τον δυναμισμό και την ελκυστικότητά τους.

Σε τοπικό επίπεδο, η ειδική τοποκεντρική προσέγγιση «από τη βάση προς την κορυφή», η οποία αναπτύχθηκε από τις ομάδες τοπικής δράσης (ΟΤΔ), δρομολογήθηκε στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής με το LEADER και υποστηρίζεται επί του παρόντος από το ΕΓΤΑΑ, το ΕΤΘΑΥ και τα ταμεία της πολιτικής συνοχής, ενισχύει τη θέση των τοπικών κοινοτήτων για τη διαμόρφωση στρατηγικών και έργων που έχουν τη δυνατότητα να αναζωογονήσουν τις εδαφικές περιοχές. Για παράδειγμα, σε περιοχές όπου η αλιεία και η υδατοκαλλιέργεια αποτελούν σημαντικές δραστηριότητες, οι ΟΤΔ, με την υποστήριξη του ΕΤΘΑΥ, καταρτίζουν και εφαρμόζουν ολοκληρωμένες στρατηγικές για την αντιμετώπιση της μείωσης του εισοδήματος και της πτώσης της απασχόλησης στις αλιευτικές κοινότητες.

Φινλανδία: Στη **Λαπωνία**, οι ΟΤΔ χρηματοδότησαν από το 2017 έως το 2020 ένα πρόγραμμα προσλήψεων και κατάρτισης στον τομέα της αλιείας για την αναζωογόνηση του γηράσκοντος αλιευτικού τομέα στην περιοχή γύρω από τους υδατοταμιευτήρες Lokka και Porttipahta. Ως εκ τούτου, ορισμένοι νέοι ανέλαβαν τη δραστηριότητα αυτή και άρχισαν να δραστηριοποιούνται στην περιοχή. Χάρη στο εν λόγω πρόγραμμα πραγματοποιήθηκαν νέες επενδύσεις στις λιμενικές υποδομές και στις υποδομές μεταποίησης (καθώς και άλλες δράσεις χρηματοδότησης της ανάπτυξης), ενώ αναμένονται ακόμη περισσότερες επενδύσεις στον συγκεκριμένο τομέα. Αυτοί οι νέοι αλιείς έχουν αναζωογονήσει τον τοπικό αλιευτικό τομέα συμβάλλοντας προς την κατεύθυνση αυτή με τη δυναμικότητα και τις νέες ιδέες τους για ανάπτυξη.

Στους οικονομικούς τομείς οι οποίοι μπορούν να βελτιώσουν τις κοινωνικοοικονομικές συνθήκες των περιφερειών που βρίσκονται αντιμέτωπες με τον κίνδυνο παγίδας ανάπτυξης ταλέντων συγκαταλέγεται και η **οικονομία της τρίτης ηλικίας**.

Ισπανία: Η **Καστίλη και Λεόν**, ως ταχέως γηράσκουσα περιφέρεια, έχει προωθήσει το μοντέλο «Atención en Red» («Φροντίδα μέσω δικτύου»), το οποίο προσφέρει μια εναλλακτική λύση αντί της εισαγωγής σε ίδρυμα, το οποίο βασίζεται σε νέες τεχνολογίες που εφαρμόζονται στον τομέα της κοινωνικής και ιατρικής φροντίδας των ανθρώπων. Έχει ως κύριο στόχο να εξασφαλίσει στους ηλικιωμένους τη δυνατότητα ανάπτυξης των σχεδίων ζωής τους, με το υψηλότερο επίπεδο αυτονομίας και ποιότητας ζωής, οπουδήποτε αποφασίσουν να ζήσουν. Το μοντέλο αυτό συμβάλλει στην προαγωγή της κοινωνικής συνοχής, στην προώθηση της τοπικής απασχόλησης, στην αναζωογόνηση

¹⁰ Βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2019) — «Employment and Social Developments in Europe» (Εκθεση σχετικά με την απασχόληση και τις κοινωνικές εξελίξεις στην Ευρώπη), κεφάλαιο 5.

της εδαφικής περιοχής και στη διατήρηση του πληθυσμού, ιδίως μέσω της προσέλκυσης επαγγελματιών υγείας με ευνοϊκές συνθήκες εργασίας.

Ο τουρισμός αποτελεί έναν ακόμη σημαντικό οικονομικό τομέα τομέας για πολλές από τις εν λόγω περιφέρειες. Η πορεία μετάβασης για τον **τουρισμό**¹¹ αναδεικνύει την ανάγκη άρτια σχεδιασμένων στρατηγικών οι οποίες λαμβάνουν υπόψη τις περιβαλλοντικές, οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις του τουρισμού και εξασφαλίζουν τη συμμετοχή των τοπικών κοινοτήτων. Οι στρατηγικές αυτές μπορούν να συμβάλουν στη δημιουργία νέων ευκαιριών και στην ευημερία των τοπικών κοινοτήτων. Ο πίνακας δεικτών της ΕΕ για τον τουρισμό¹², βάσει του οποίου παρακολουθούνται η πράσινη και η ψηφιακή μετάβαση, καθώς και οι παράγοντες κοινωνικοοικονομικής ανθεκτικότητας των τουριστικών δραστηριοτήτων στην Ευρώπη, καταδεικνύει τον τρόπο με τον οποίο οι εν λόγω δραστηριότητες μπορούν να διαφοροποιούνται σημαντικά μεταξύ των περιφερειών.

Η ισότιμη πρόσβαση σε **ποιοτικές υπηρεσίες και υποδομές**, όπως η προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, η εκπαίδευση και κατάρτιση, η υγειονομική περίθαλψη και η μακροχρόνια φροντίδα, η οικονομικά προσιτή στέγαση και οι πολιτιστικές υπηρεσίες, οι μεταφορές, ο ενεργειακός εφοδιασμός και η πρόσβαση στο διαδίκτυο, **διαδραματίζει καίριο ρόλο στον παγκόσμιο ανταγωνισμό για την ανάπτυξη, την προσέλκυση και τη διατήρηση ταλέντων.**

Η πανδημία COVID-19 είχε αντίκτυπο στον τόπο στον οποίο επιλέγουν να ζήσουν ορισμένοι άνθρωποι. Έχει αλλάξει επίσης το μέγεθος και την τοποθεσία των γραφείων και των χώρων εργασίας. Η εξέλιξη αυτή μπορεί να ενισχύσει τη θελκτικότητα των περιφερειών στις οποίες το κόστος των ακινήτων είναι χαμηλότερο και προσφέρεται καλύτερη ποιότητα ζωής, αυξάνοντας με τον τρόπο αυτό τις ευκαιρίες για τις εν λόγω περιφέρειες, οι οποίες θα πρέπει, ωστόσο, να παρέχουν τις κατάλληλες υποδομές και πρόσβαση σε υπηρεσίες, **παροχές που αποτελούν βασικό παράγοντα για την κινητροδότηση της διαμονής ή της μετακίνησης σε κάποια άλλη περιφέρεια.**

Ως προς το ζήτημα αυτό, σε ένα αυστηρό δημοσιονομικό πλαίσιο, οι περιφέρειες που βρίσκονται αντιμέτωπες με τον κίνδυνο παγίδας ανάπτυξης ταλέντων, ιδίως εκείνες που είναι λιγότερο ανεπτυγμένες, είναι υποχρεωμένες να λαμβάνουν δύσκολες αποφάσεις. Τα φορολογικά τους έσοδα μειώνονται αναλογικά προς τη μείωση του πληθυσμού και της οικονομικής τους δραστηριότητας, ενώ αναμένεται να βρεθούν αντιμέτωπες με αυξανόμενες δαπάνες για υπηρεσίες υποστήριξης ενόψει της δημογραφικής γήρανσης.

Η **βελτίωση της ψηφιακής συνδεσιμότητας των περιφερειών που έχουν πέσει σε παγίδα ανάπτυξης ταλέντων είναι απολύτως αναγκαία για την πλήρη αξιοποίηση των οφελών που προσφέρει η ψηφιακή μετάβαση.** Προς το παρόν, τα νοικοκυριά στις περιφέρειες αυτές είναι λιγότερο πιθανό να διαθέτουν ευρυζωνική σύνδεση στο σπίτι και το ποσοστό του πληθυσμού με ευρυζωνικές συνδέσεις υψηλής ταχύτητας είναι πολύ χαμηλότερο απ' ό,τι σε άλλες περιφέρειες.

Η καλύτερη ευρυζωνική σύνδεση στις περιφέρειες αυτές δημιουργεί περισσότερες οικονομικές ευκαιρίες για τις επιχειρήσεις και την τηλεργασία. Δημιουργεί επίσης περισσότερες ευκαιρίες για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση και κατάρτιση που θα μπορούσαν να συμβάλουν στη μείωση των ελλείψεων δεξιοτήτων.

¹¹ <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/49498/attachments/1/translations/en/renditions/native>.

¹² <https://tourism-dashboard.ec.europa.eu/?lng=el&ctx=tourism>.

Διάφορα χρηματοδοτικά μέσα της ΕΕ, και ειδικότερα η πολιτική συνοχής, η πολιτική αγροτικής ανάπτυξης και ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΜΑΑ), μπορούν να υποστηρίξουν τις αναγκαίες επενδύσεις για την ταχύτερη ανάπτυξη δικτύων πολύ υψηλής ταχύτητας και 5G, ιδίως σε αγροτικές και απομακρυσμένες περιοχές, όπου η χαμηλότερη πυκνότητα πληθυσμού μπορεί να δημιουργήσει δυσλειτουργία της αγοράς, η οποία δικαιολογεί τη δημόσια παρέμβαση.

Ρουμανία: Το έργο «RO-NET», το οποίο υποστηρίζεται από το ΕΤΠΑ, επέκτεινε την ευρυζωνική κάλυψη με την κατασκευή υποδομών για την παροχή πρόσβασης στο διαδίκτυο για τους πολίτες στις λεγόμενες «λευκές περιοχές», όπου δεν υπάρχει πρόσβαση σε δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών ούτε σχέδιο ανάπτυξης από ιδιώτες επενδυτές. Με τη μείωση του ψηφιακού χάσματος μεταξύ των αστικών και των αγροτικών περιοχών που πλήττονται από την πληθυσμιακή συρρίκνωση, οι επενδύσεις αυτές συμβάλλουν στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων και της ελκυστικότητας των περιφερειών.

Οι δημόσιες επενδύσεις μπορούν να συμπληρωθούν με **κατάλληλα κανονιστικά μέτρα**, τα οποία αποσκοπούν στην εξασφάλιση επαρκούς πρόσβασης σε βασικές υπηρεσίες για όλους.

Στη **Γαλλία**, το άνοιγμα νέων φαρμακείων ρυθμίζεται μέσω διαδικασιών χορήγησης άδειας λειτουργίας. Νέα φαρμακεία μπορούν να ανοίξουν σε υποβαθμισμένες περιοχές (αναζωογόνηση αγροτικών περιοχών και δημοτικών διαμερισμάτων προτεραιότητας) ή βάσει δημογραφικών κριτηρίων (αύξηση του πληθυσμού). Σκοπός της πολιτικής αυτής είναι η εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης στα φαρμακεία σε όλες τις εδαφικές περιοχές και κυρίως σε εκείνες που αντιμετωπίζουν κοινωνικές και οικονομικές δυσκολίες.

Η διασυνοριακή συνεργασία, η οποία υποστηρίζεται από τα προγράμματα Interreg, συμβάλλει στην ενθάρρυνση της ελκυστικότητας των παραμεθόριων περιοχών που βρίσκονται αντιμέτωπες με τον κίνδυνο παγίδας ανάπτυξης ταλέντων. Η συγκέντρωση ανθρώπινων πόρων, εξοπλισμού και υποδομών, καθώς και η διαθεσιμότητα ψηφιακών δημόσιων υπηρεσιών που λειτουργούν σε διασυνοριακό επίπεδο¹³, μπορούν να βελτιώσουν την προσβασιμότητα στις δημόσιες υπηρεσίες και να προσφέρουν περισσότερες ευκαιρίες απασχόλησης σε μια διασυνοριακή αγορά εργασίας.

Επιπλέον της υπέρβασης των νομικών και διοικητικών εμποδίων που προκύπτουν από την ύπαρξη των συνόρων, τα τεχνικά εμπόδια μπορούν να εξαλειφθούν με τη διασφάλιση της διαλειτουργικότητας των ψηφιακών δημόσιων υπηρεσιών¹⁴. Με τον τρόπο αυτό θα ενισχυθούν οι αλληλεπιδράσεις μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών από γειτονικές περιφέρειες και, κατά συνέπεια, θα αυξηθούν οι προοπτικές απασχόλησης στην άλλη πλευρά των συνόρων, εξέλιξη που θα εξασφαλίσει στις περιφέρειες τη δυνατότητα να διατηρούν μεγαλύτερο αριθμό ταλέντων.

Γερμανία/Πολωνία: Το πρόγραμμα συνεργασίας «(Interreg V-A) Πολωνία-Γερμανία/Σαξονία» έχει αναπτύξει διασυνοριακά εκπαιδευτικά προγράμματα σπουδών, τα οποία είναι ειδικά προσαρμοσμένα στις ανάγκες της κοινής αγοράς εργασίας, με την

¹³ Βλ. πρόταση πράξης για τη διαλειτουργική Ευρώπη [COM(2022) 720 final] και συνοδευτική ανακοίνωση [COM(2022) 710 final].

¹⁴ Βλ. πρόταση πράξης για τη διαλειτουργική Ευρώπη [COM(2022) 720 final] και συνοδευτική ανακοίνωση [COM(2022) 710 final].

ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και τη βελτίωση της πρόσβασης σε ιδρύματα ΕΕΚ, ιδίως στους τομείς που παρουσιάζουν τη μεγαλύτερη ζήτηση μεταξύ των τοπικών και περιφερειακών επιχειρήσεων.

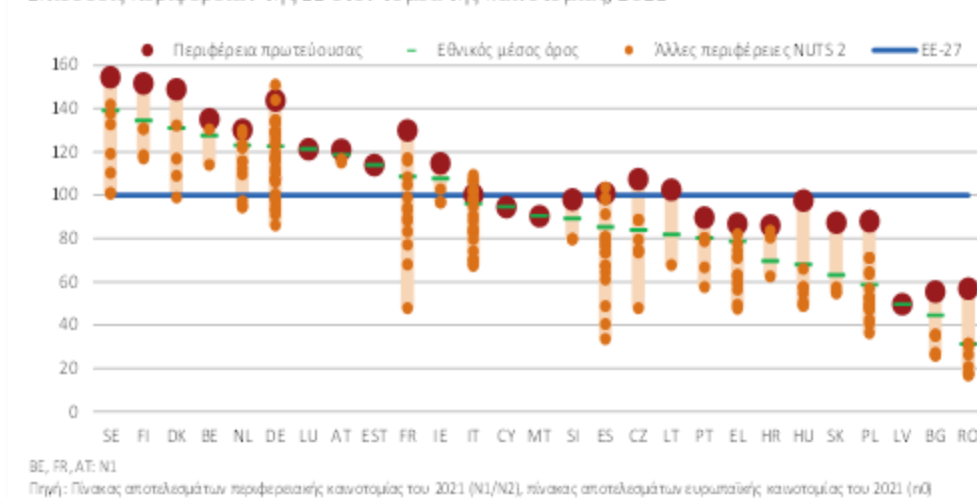
3.1.2. Προώθηση δυναμικών οικοσυστημάτων καινοτομίας μέσω στρατηγικών έξυπνης εξειδίκευσης και τεχνολογικής και κοινωνικής καινοτομίας

Η δομή της περιφερειακής οικονομίας αποτελεί έναν από τους λόγους για τους οποίους παρατηρείται το χαμηλότερο ποσοστό θέσεων εργασίας υψηλής ειδίκευσης στις περιφέρειες οι οποίες βρίσκονται αντιμέτωπες με τον κίνδυνο παγίδας ανάπτυξης ταλέντων. **Η δημιουργία νέων οικονομικών προοπτικών και αντίστοιχων ευκαιριών απασχόλησης υψηλής ειδίκευσης αποτελεί προϋπόθεση για την παραμονή των πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στις εν λόγω εδαφικές περιοχές.**

Επιπλέον, κρίνεται αναγκαία η βελτίωση της παραγωγικότητας για τον μετριασμό των επιπτώσεων της συρρίκνωσης του πληθυσμού σε ηλικία εργασίας, και η καινοτομία είναι καίριας σημασίας από την άποψη αυτή. Οι επιδόσεις καινοτομίας των περιφερειών που βρίσκονται αντιμέτωπες ή κινδυνεύουν να βρεθούν αντιμέτωπες με τον κίνδυνο παγίδας ανάπτυξης ταλέντων είναι πολύ χαμηλότερες από τον μέσο όρο της ΕΕ¹⁵.

Υπάρχουν σημαντικές ελλείψεις και ανισότητες όσον αφορά την ικανότητα καινοτομίας μεταξύ των περιφερειών των πρωτευουσών και άλλων περιφερειών.

Επιδόσεις περιφερειών της ΕΕ στον τομέα της καινοτομίας, 2021

Η αντιμετώπιση των αδυναμιών ως προς τη διάδοση και υιοθέτηση νέων ιδεών και τεχνολογιών και η ενθάρρυνση της καινοτομίας ευρείας βάσης, καθώς και η αναγνώριση και η ενθάρρυνση της αριστείας, θα διασφαλίσουν ότι οι περιφέρειες αυτές θα καταστούν παραγωγικότερες, θα προσφέρουν καλύτερες ευκαιρίες απασχόλησης και θα αποκομίζουν τα οφέλη μιας οικονομίας ολόένα και υψηλότερης έντασης γνώσεων.

Συνεπώς, οι εν λόγω περιφέρειες θα πρέπει να θέσουν σε εφαρμογή τοποκεντρικές στρατηγικές καινοτομίας και να βελτιστοποιήσουν τον αντίκτυπο των πόρων που είναι διαθέσιμοι στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής και του μηχανισμού ανάκαμψης και

¹⁵ Πίνακας αποτελεσμάτων περιφερειακής καινοτομίας, 2021.

ανθεκτικότητας (ΜΑΑ) των κρατών μελών τους. Η καινοτομία θα πρέπει να γίνεται αντιληπτή υπό την ευρεία έννοια, η οποία περιλαμβάνει τις διαδικασίες παραγωγής, το μάρκετινγκ, συμπεριλαμβανομένου του ψηφιακού μάρκετινγκ, και την ψηφιοποίηση των υπηρεσιών. Μπορεί να δώσει ώθηση στις επιχειρηματικές ευκαιρίες και τις ευκαιρίες απασχόλησης σε νέους και αναπτυσσόμενους τομείς, αλλά και σε παραδοσιακούς τομείς, όπως η γεωργία ή ο τουρισμός. Οι στρατηγικές αυτές συμβάλλουν άμεσα στην αναβάθμιση των περιφερειακών οικονομικών συστημάτων, με την τόνωση της επιχειρηματικότητας και τη δημιουργία ελκυστικών θέσεων εργασίας υψηλής ειδίκευσης, καθώς και με την αντιμετώπιση των αναντιστοιχιών δεξιοτήτων, και προάγουν, εντέλει, την «κατάκτηση ταλέντων» για τις εν λόγω περιφέρειες, μέσω νέων κόμβων ανταγωνιστικότητας και ελκυστικότητας.

Για την τόνωση της καινοτομίας σε περιφέρειες οι οποίες βρίσκονται αντιμέτωπες με τον κίνδυνο παγίδας ανάπτυξης ταλέντων μπορεί να ενεργοποιηθεί μια σειρά εργαλείων σε επίπεδο ΕΕ.

Οι **στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης (S3)**¹⁶ υπό τον συντονισμό της πολιτικής συνοχής δίνουν προτεραιότητα στις επενδύσεις που βασίζονται σε τοπικά θετικά στοιχεία, ενθαρρύνουν τη μετάβαση σε μια οικονομία βασισμένη στη γνώση και την καινοτομία και ενισχύουν τη συνεργασία μεταξύ των διαφόρων ενδιαφερόμενων φορέων των οικοσυστημάτων καινοτομίας (διοικήσεις, πανεπιστήμια, επιχειρήσεις, ιδρύματα ΕΕΚ) σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης.

Το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Καινοτομίας και Τεχνολογίας (EIT) εφαρμόζει μια τοποκεντρική προσέγγιση καινοτομίας μέσω των **κοινοτήτων γνώσης και καινοτομίας (ΚΓΚ)** του, στην οποία ενσωματώνεται η S3 με την εξασφάλιση της συμμετοχής τοπικών φορέων οι οποίοι εκπροσωπούν τους τομείς της εκπαίδευσης, των επιχειρήσεων και της έρευνας¹⁷. Το **περιφερειακό σχέδιο καινοτομίας του EIT** (ΠΣΚ του EIT) παρέχει ειδικότερα στήριξη στις επιδόσεις καινοτομίας των περιφερειών με μέτρια ή χαμηλά αποτελέσματα καινοτομίας. Μέχρι στιγμής, περισσότεροι από 90 περιφερειακοί κόμβοι του EIT σε 18 χώρες του ΠΣΚ του EIT βρίσκονται σε μεγάλο βαθμό σε περιφέρειες οι οποίες έχουν πέσει σε παγίδα ανάπτυξης ταλέντων και διευκολύνουν την εξασφάλιση της συμμετοχής τοπικών εταίρων για την παροχή στήριξης σε τοπικούς φορείς καινοτομίας, ενώ αυξάνουν επίσης την ευαισθητοποίηση των τοπικών, περιφερειακών και εθνικών αρχών, όσον αφορά και την ανάπτυξη ταλέντων.

Από μια πρόσφατη μελέτη σχετικά με τις ροές κινητικότητας των ερευνητών στο πλαίσιο των δράσεων Marie Skłodowska-Curie (MSCA) προκύπτει ότι η κινητικότητα των άριστων ερευνητών βασίζεται κατά κύριο λόγο σε παράγοντες οι οποίοι συμβάλλουν άμεσα στην ικανότητά τους να διεξάγουν ποιοτική έρευνα και να αναπτύσσουν τις δεξιότητές τους, κυρίως όσον αφορά την ευκαιρία συνεργασίας με κορυφαίους επιστήμονες, την ποιότητα των ερευνητικών υποδομών και την κατάρτιση που προσφέρεται.

Το νέο **ευρωπαϊκό θεματολόγιο καινοτομίας**¹⁸ περιλαμβάνει την **πρωτοβουλία του EIT για τα ταλέντα στον τομέα της υπερπροηγμένης τεχνολογίας**, μια ειδική **εμβληματική**

¹⁶ Η έξυπνη εξειδίκευση είναι μια τοποκεντρική προσέγγιση που χαρακτηρίζεται από τον προσδιορισμό στρατηγικών τομέων παρέμβασης, ο οποίος βασίζεται τόσο στην ανάλυση των πλεονεκτημάτων όσο και του δυναμικού της οικονομίας.

¹⁷ Όπως ορίζεται στον πίνακα αποτελεσμάτων ευρωπαϊκής καινοτομίας.

¹⁸ COM(2022) 332 final.

πρωτοβουλία για την αντιμετώπιση της έλλειψης ταλέντων σε τομείς υπερπροηγμένης τεχνολογίας, με την ενσωμάτωση όλων των περιφερειών στην Ευρώπη. Υπό τον συντονισμό του ΕΙΤ, θα στοχεύσει σε ταλέντα στον τομέα της υπερπροηγμένης τεχνολογίας σε όλα τα κράτη μέλη και θα δρομολογήσει πρόγραμμα πρακτικής άσκησης στην καινοτομία το 2023, ώστε περισσότεροι από 600 ερευνητές και απόφοιτοι σχολών, μεταξύ άλλων από περιφέρειες οι οποίες βρίσκονται αντιμέτωπες με τον κίνδυνο παγίδας ανάπτυξης ταλέντων, να μπορέσουν να αποκτήσουν πείρα σε τομείς καινοτομίας σε επιχειρήσεις-εταίρους του ΕΙΤ και του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Καινοτομίας (ΕΣΚ). Ειδικοί σε τομείς όπως η επιστήμη των δεδομένων, η τεχνητή νοημοσύνη, η κυβερνοασφάλεια και η κβαντική τεχνολογία, θα λάβουν κατάρτιση μέσω του προγράμματος «Ψηφιακή Ευρώπη». Η πρωτοβουλία αυτή θα συγκεντρώσει λιγότερο και περισσότερο καινοτόμες περιφέρειες με σκοπό τη διευκόλυνση της συνεργασίας για τη δημιουργία νέων αξιακών αλυσίδων της ΕΕ, αξιοποιώντας τα συγκεκριμένα θετικά στοιχεία κάθε περιφέρειας. Η δημιουργία διασυνδεδεμένων περιφερειακών κέντρων στον τομέα της υπερπροηγμένης τεχνολογίας στην ΕΕ θα καταστήσει δυνατή τη διατήρηση και την καλλιέργεια ταλέντων. Η πρωτοβουλία αναγνωρίζει τη σημασία του ρόλου που διαδραματίζει η ΕΕΚ στην καινοτομία και την περιφερειακή ανάπτυξη, κυρίως μέσω των κέντρων επαγγελματικής αριστείας¹⁹ που υποστηρίζονται από το Erasmus+ συμπληρωματικά προς τον ΜΑΑ ή τα ταμεία της πολιτικής συνοχής.

Δυτική Ελλάδα: Η πρωτοβουλία «ReBrain», η οποία υποστηρίζεται από την πολιτική συνοχής, αποσκοπεί στην προώθηση του ψηφιακού μετασχηματισμού του οικονομικού συστήματος, εστιάζοντας στην επανειδίκευση και την αναβάθμιση των δεξιοτήτων του επιστημονικού δυναμικού της περιφέρειας και στην προώθηση της ανάπτυξης με γνώμονα την καινοτομία. Ένας περιφερειακός μηχανισμός για τη διάγνωση των αναγκών της αγοράς εργασίας αποσκοπεί στη βελτίωση των πολιτικών απασχόλησης και στη μείωση των αναντιστοιχιών δεξιοτήτων.

Οι συμμαχίες για τη στήριξη της καινοτομίας στο πλαίσιο του Erasmus+ θα υποστηρίξουν την ανάπτυξη επιχειρηματικών δεξιοτήτων, με ιδιαίτερη έμφαση στις δεξιότητες υπερπροηγμένης τεχνολογίας, προκειμένου να βοηθήσουν σπουδαστές-επιχειρηματίες που προέρχονται από περιφέρειες οι οποίες βρίσκονται αντιμέτωπες με τον κίνδυνο παγίδας ανάπτυξης ταλέντων να μετατρέπουν τις ιδέες τους σε επιχειρήσεις, όπως ανακοινώθηκε στην ευρωπαϊκή στρατηγική για τα πανεπιστήμια.

Στο πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη», στο πλαίσιο των δράσεων MSCA, οι υποτροφίες του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας (EXE) δίνουν τη δυνατότητα σε άριστους ερευνητές, οι οποίοι δεν μπόρεσαν να χρηματοδοτηθούν στο πλαίσιο των δράσεων MSCA, να λάβουν υποτροφία σε χώρα που αποτελεί αντικείμενο της διεύρυνσης της συμμετοχής²⁰, με σκοπό την προώθηση μιας πιο ισορροπημένης κυκλοφορίας εγκεφάλων στις χώρες αυτές. Οι υποτροφίες για τη διεύρυνση της συμμετοχής, ο προκάτοχός τους στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων 2020», είχαν σημαντικό θετικό αντίκτυπο στην κινητικότητα ταλέντων προς τις χώρες αυτές και τις βοήθησαν να προσελκύσουν έμπειρους ερευνητές και να διατηρήσουν ταλέντα.

Επιπλέον, ο μηχανισμός υποστήριξης πολιτικής του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», ένα εργαλείο με γνώμονα τη ζήτηση που έχουν στη διάθεσή τους τα κράτη μέλη,

¹⁹ Τα κέντρα επαγγελματικής αριστείας αποτελούν διακρατικά συνεργατικά δίκτυα, σκοπός των οποίων είναι η προώθηση της καινοτομίας και της αριστείας στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση.

²⁰ Βουλγαρία, Τσεχία, Εσθονία, Ελλάδα, Κροατία, Κύπρος, Λετονία, Λιθουανία, Ουγγαρία, Μάλτα, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Σλοβενία και Σλοβακία.

αναμένεται να διευκολύνει την εφαρμογή ορισμένων από τις συστάσεις που έχουν ήδη διατυπωθεί για τη βελτίωση της λειτουργίας του συστήματος E&K σε αρκετά κράτη μέλη. Το εργαλείο αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία για τις περιφέρειες οι οποίες βρίσκονται αντιμέτωπες με τον κίνδυνο παγίδας ανάπτυξης ταλέντων, ιδίως στη Ρουμανία, την Ελλάδα και την Κροατία.

Γερμανία: Στη Σαξονία, ο κόμβος καινοτομίας «Simul+» είναι μια πλατφόρμα καινοτόμου περιφερειακής ανάπτυξης, η οποία συγκεντρώνει πολίτες και φορείς από τους τομείς της έρευνας και των επιχειρήσεων, καθώς και από τις περιφερειακές και τις τοπικές αρχές. Συγκεντρώνει γνώσεις, δεξιότητες και πόρους για την αντιμετώπιση της δημογραφικής αλλαγής, του χάσματος δεξιοτήτων και των εδαφικών ανισοτήτων. Ο κόμβος βασίζεται σε τρεις πυλώνες: μεταφορά γνώσεων, ανταγωνισμός για καινοτόμες ιδέες και υποστήριξη πιλοτικών έργων. Στο πλαίσιο του «Simul+» έρχονται σε επαφή άτομα από ολόκληρη τη Σαξονία για να αναπτύξουν και να ανταλλάξουν ιδέες, με σκοπό να καταστήσουν την περιφέρειά τους ελκυστική για ταλέντα και έναν τόπο στον οποίο αξίζει κανείς να ζει.

Οι ΜΜΕ και οι επιχειρήσεις στις περιφέρειες αυτές μπορούν να επωφεληθούν από την υποστήριξη που παρέχεται στο πλαίσιο των κόμβων ψηφιακής καινοτομίας για την καινοτομία και την ψηφιοποίηση.

3.1.3. Αναζωογόνηση των αγροτικών περιοχών

Οι αγροτικές περιοχές είναι ιδιαίτερα εκτεθειμένες στον διττό αντίκτυπο της δημογραφικής παρακμής και της ανεπαρκούς ανάπτυξης ταλέντων.

Έχει δρομολογηθεί ένα ολοκληρωμένο σύνολο δράσεων στο πλαίσιο της παρακολούθησης του μακροπρόθεσμου οράματος για τις αγροτικές περιοχές της ΕΕ. Στο **αγροτικό σχέδιο δράσης της ΕΕ** προσδιορίστηκαν συγκεκριμένοι τομείς δράσης σε σχέση με το ανθρώπινο κεφάλαιο, οι οποίοι αναμένεται να καταστήσουν τις εν λόγω εδαφικές περιοχές και τις αντίστοιχες κοινότητες ισχυρότερες, περισσότερο συνδεδεμένες, ανθεκτικές και ευημερούσες με ορίζοντα το 2040. Η υλοποίηση του εν λόγω σχεδίου δράσης θα συμβάλει στην αύξηση της ελκυστικότητας των αγροτικών περιοχών για ταλέντα, με τη δημιουργία νέων ευκαιριών για την προσέλκυση καινοτόμων επιχειρήσεων, την παροχή πρόσβασης σε θέσεις εργασίας υψηλής ποιότητας, την προώθηση νέων και βελτιωμένων δεξιοτήτων, τη διασφάλιση καλύτερων υποδομών και υπηρεσιών, καθώς και με την αξιοποίηση των οφελών που απορρέουν από τη διαφοροποίηση των οικονομικών δραστηριοτήτων τους.

- Η **πλατφόρμα αγροτικής αναζωογόνησης** παρέχει στις αγροτικές αρχές που βρίσκονται σε περιοχές οι οποίες επηρεάζονται από την απώλεια πληθυσμού, τη γήρανση και την έλλειψη οικονομικών ευκαιριών, πληροφορίες και βέλτιστες πρακτικές σχετικά με εργαλεία και στρατηγικές για την αντιμετώπιση της απώλειας ταλέντων.
- Στο πλαίσιο του **προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη»** (Έρευνα και καινοτομία για τις αγροτικές κοινότητες) θα δρομολογηθούν **ειδικές προσκλήσεις υποβολής προτάσεων** για έργα σε αγροτικές περιοχές και θα παρασχεθεί στήριξη για προγράμματα κατάρτισης και ανταλλαγής γνώσεων, με σκοπό την επιτάχυνση της διάδοσης και της αποδοχής των καινοτομιών, όπως το «Κέντρο εμπειρογνωσίας και κατάρτισης για την αγροτική καινοτομία», το οποίο δημιουργήθηκε μέσω του έργου «RURALITIES». Στο πλαίσιο της εμβληματικής

πρωτοβουλίας δρομολογήθηκε επίσης ένα ευρωπαϊκό φόρουμ νεοφυών χωριών για την καλύτερη κατανόηση των αναγκών των αγροτικών νεοφυών επιχειρήσεων.

- Το **αγροτικό ψηφιακό μέλλον**, με εξέχουσα διάσταση ανθρώπινου κεφαλαίου, στοχεύει στις δεξιότητες που απαιτούνται για τον ψηφιακό μετασχηματισμό των αγροτικών περιοχών, συμπεριλαμβανομένων των ψηφιακών δεξιοτήτων και της επιχειρηματικότητας.
- Η **επιχειρηματικότητα και η κοινωνική οικονομία στις αγροτικές περιοχές** παρέχει στήριξη σε καινοτόμα περιβάλλοντα στις αγροτικές περιοχές μέσω της ενθάρρυνσης και της ενίσχυσης της θέσης των επιχειρηματιών.

Επιπλέον του οράματος για τις αγροτικές περιοχές, στο πλαίσιο του έργου «Εδαφικό θεματολόγιο του 2030», η συνεργασία σε επίπεδο πολυεπίπεδης διακυβέρνησης θα στηρίξει τον ζωτικό ρόλο που διαδραματίζουν οι μικρές πόλεις και τα χωριά στη διαμόρφωση της ολοκληρωμένης εδαφικής ανάπτυξης και θα ενισχύσει τη συνεργασία μεταξύ των εδαφικών περιοχών. Σκοπός του είναι η διατήρηση και η ανάπτυξη μικρών τόπων ως ελκυστικών τόπων διαβίωσης και εργασίας για τους νέους.

Επιπλέον, στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής σε τοπικό επίπεδο προωθούνται ολοκληρωμένες αναπτυξιακές πολιτικές, οι οποίες θα συμβάλουν στην ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών και θα ενισχύσουν τις διασυνδέσεις μεταξύ των αστικών και των αγροτικών περιοχών. Μπορούν να προσελκύσουν νέες οικονομικές δραστηριότητες, να γεφυρώσουν το ψηφιακό χάσμα, να προσφέρουν περισσότερες ευκαιρίες εκπαίδευσης, να βελτιώσουν την πρόσβαση σε υποδομές, υπηρεσίες και παροχές πολιτιστικού χαρακτήρα και να βελτιώσουν την ποιότητα ζωής, προσελκύοντας και διατηρώντας με τον τρόπο αυτό ταλέντα στις αγροτικές περιοχές.

3.1.4. Βελτίωση της ποιότητας των δημόσιων διοικήσεων και της δημόσιας διακυβέρνησης

Η ποιότητα και η αποτελεσματικότητα της δημόσιας διοίκησης και της δημόσιας διακυβέρνησης αποτελεί έναν από τους βασικούς παράγοντες που διαμορφώνουν την ελκυστικότητα των περιφερειών για επενδύσεις.

Η χαμηλή ποιότητα διακυβέρνησης, και συγκεκριμένα η διαφθορά, καθώς και η μη τήρηση του κράτους δικαίου, υπονομεύουν το αναπτυξιακό δυναμικό αλλά και την εμπιστοσύνη των επενδυτών και των οικονομικών φορέων και είναι ευρέως γνωστό ότι αποτελούν έναν από τους παράγοντες που επηρεάζουν την απόφαση των ατόμων να εγκαταλείψουν την περιφέρεια. Αντιθέτως, οι περιφέρειες που επενδύουν στην ποιότητα της διακυβέρνησης είναι πιθανότερο να θέσουν σε εφαρμογή στρατηγικές για την τόνωση της ανάπτυξης με αποδοτικό και αποτελεσματικό τρόπο.

Κατά συνέπεια, οι περιφέρειες που βρίσκονται αντιμέτωπες με τον κίνδυνο παγίδας ανάπτυξης ταλέντων θα πρέπει να βελτιώσουν περαιτέρω την ποιότητα της διοίκησής τους και της δημόσιας διακυβέρνησης²¹, χρησιμοποιώντας, μεταξύ άλλων, τις δυνατότητες που προσφέρει το Μέσο Τεχνικής Υποστήριξης.

---

²¹ Βλ. κεφάλαιο 7 της 8ης έκθεσης για τη συνοχή [COM(2022) 34 final].

Στη **Βουλγαρία**, η **περιφέρεια Severoiztochen** έχει αναπτύξει και έχει θέσει εφαρμογή σχέδιο περιφερειακής ανάπτυξης, το οποίο επιφέρει απτές κοινωνικές και οικονομικές βελτιώσεις. Ειδικότερα, η συγκεκριμένη περιφέρεια έχει υπερβεί τον μέσο όρο της ΕΕ όσον αφορά τη μόνιμη επιχειρηματική εγκατάσταση. Παρουσιάζει επίσης σταθερή βελτίωση στην ποιότητα της διακυβέρνησής της. Ως εκ τούτου, το ποσοστό απασχόλησης αυξήθηκε κατά 10,6 % την τελευταία δεκαετία, σε σύγκριση με αύξηση της τάξης του 4,4 % σε ενωσιακό επίπεδο.

3.2. Αναβάθμιση της αποτελεσματικότητας της εκπαίδευσης και της αγοράς εργασίας

Οι περιφέρειες που έχουν πέσει σε παγίδα ανάπτυξης ταλέντων παρουσιάζουν χαμηλές επιδόσεις όσον αφορά την ανάπτυξη και την προσέλκυση των ταλέντων που χρειάζονται για τη βιώσιμη ανάπτυξή τους, κυρίως από πλευράς συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, δεξιοτήτων, ένταξης στην αγορά εργασίας και συνθηκών εργασίας. Για τον λόγο αυτό, απαιτείται η ένταξη μεγαλύτερου αριθμού ατόμων στην αγορά εργασίας, με τη δημιουργία παράλληλα νέων οικονομικών ευκαιριών και την τόνωση της παραγωγικότητας.

Η υλοποίηση του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και του σχεδίου δράσης του έχει καίρια σημασία όχι μόνο για την επίτευξη των πρωταρχικών στόχων της ΕΕ για το 2030 σχετικά με την απασχόληση, τις δεξιότητες και τη μείωση της φτώχειας, αλλά και για την κοινωνική και οικονομική σύγκλιση τόσο μεταξύ όσο και εντός των περιφερειών. Η επιδίωξη της εφαρμογής των στρατηγικών για μια «Ένωση ισότητας»²² εξακολουθεί να είναι κρίσιμης σημασίας για την επίτευξη της κοινωνικής και οικονομικής ανθεκτικότητας. Η ενεργός συμμετοχή των περιφερειακών και τοπικών αρχών στην εφαρμογή των είκοσι αρχών του πυλώνα, σε συνάρτηση με τις ιδιαιτερότητές τους, θα είναι αναγκαία για την επιτυχία της έκβασης.

Το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο αποτελεί το κύριο εργαλείο για την παρακολούθηση της υλοποίησης του πυλώνα σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Στο πλαίσιο των τελευταίων διαδικασιών του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, η Επιτροπή εξέδωσε ειδικές ανά χώρα συστάσεις στους τομείς της εκπαίδευσης, των δεξιοτήτων και της ΕΕΚ, των ίσων ευκαιριών και της συμμετοχής στην αγορά εργασίας για όλα σχεδόν τα κράτη μέλη. Κατά συνέπεια, το Εξάμηνο αποτέλεσε τον γνώμονα για τον προγραμματισμό της χρηματοδότησης στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής (ΕΤΠΑ, ΕΚΤ+, Ταμείο Συνοχής και Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης) για την περίοδο προγραμματισμού 2021-2027, με σκοπό τη μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων.

Ειδικότερα, το ΕΚΤ+ θα παρέχει στήριξη για τα άτομα σε όλα τα στάδια της ζωής και θα παρέμβει σε όλες τις πτυχές των δεξιοτήτων, από την πρόβλεψη των μελλοντικών αναγκών, κυρίως λόγω της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης, έως την εξάλειψη των αναντιστοιχιών δεξιοτήτων. Θα στηρίξει επίσης τη διαχείριση αυτών των μεταβάσεων με τον εκσυγχρονισμό των υπηρεσιών απασχόλησης, συμβάλλοντας στη βελτίωση της ανθεκτικότητας των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης.

²² Στρατηγική για την ισότητα των φύλων 2020-2025, σχέδιο δράσης της ΕΕ για την καταπολέμηση του ρατσισμού 2020-2025, στρατηγικό πλαίσιο της ΕΕ για την ισότητα, την ένταξη και τη συμμετοχή των Ρομά για την περίοδο 2020-2030, στρατηγική για την ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ, στρατηγική για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία 2021-2030 και στρατηγική της ΕΕ για την καταπολέμηση του αντισεμιτισμού.

3.2.1. Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης

Η προώθηση της εκπαίδευσης και της συμμετοχής ενηλίκων στη διά βίου μάθηση έχει ως αποτέλεσμα τη βελτίωση της παραγωγικότητας και, συνεπώς, τη συμβολή στην ανταγωνιστικότητα των εν λόγω περιφερειών, ιδίως σε σχέση με την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση.

Η συμμετοχή στην εκπαίδευση ενηλίκων αποτελεί ισχυρή κινητήριο δύναμη της προσφοράς ταλέντων (λαμβάνομένου υπόψη ότι η ΕΕ επιδιώκει τη συμμετοχή του 60 % του συνόλου των ενηλίκων που συμμετέχουν σε προγράμματα κατάρτισης κάθε έτος με ορίζοντα το 2030), ιδίως στο πλαίσιο ενός ταχέως μεταβαλλόμενου τεχνολογικού περιβάλλοντος, της ψηφιοποίησης και της πράσινης μετάβασης, όπου οι δεξιότητες των εργαζομένων πρέπει να επικαιροποιούνται.

Η ΕΕΚ μπορεί επίσης να συμβάλει με καθοριστικό τρόπο στην επίτευξη του στόχου αυτού, και στη σύσταση του Συμβουλίου του 2020 σχετικά με την ΕΕΚ²³ καθορίζονται βασικές αρχές για τη διασφάλιση της άμεσης προσαρμογής της ΕΕΚ στις ανάγκες της αγοράς εργασίας, ενώ παρέχονται επίσης ποιοτικές ευκαιρίες μάθησης τόσο για τους νέους όσο και για τους ενήλικες. Δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην αυξημένη ευελιξία της ΕΕΚ, στην ενίσχυση των ευκαιριών μάθησης που βασίζονται στον χώρο εργασίας, στις θέσεις μαθητείας και στη βελτίωση της διασφάλισης της ποιότητας. Το Συμβούλιο έχει χαρακτηρίσει επίσης τον στόχο για την «υλοποίηση της διά βίου μάθησης και της κινητικότητας για όλους» ως στρατηγική προτεραιότητα²⁴. Για τη γεφύρωση του μαθησιακού χάσματος, τα κράτη μέλη πραγματοποιούν σημαντικό αριθμό μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων όσον αφορά τις δεξιότητες και την εκπαίδευση ενηλίκων μέσω του ΜΑΑ και του ΕΚΤ+.

Οι προτεραιότητες που επισημαίνονται ανωτέρω πρέπει να υλοποιηθούν με ιδιαίτερα αποδοτικό τρόπο σε περιφέρειες οι οποίες βρίσκονται αντιμέτωπες με τον κίνδυνο παγίδας ανάπτυξης ταλέντων.

3.2.2. Βελτίωση της ένταξης στην αγορά εργασίας

Μολονότι τα περιφερειακά ποσοστά απασχόλησης σε ενωσιακό επίπεδο συγκλίνουν επί μία δεκαετία, οι περιφέρειες οι οποίες βρίσκονται αντιμέτωπες με τον κίνδυνο παγίδας ανάπτυξης ταλέντων παρουσιάζουν χαμηλότερα ποσοστά απασχόλησης και υψηλότερα ποσοστά ανεργίας σε σύγκριση με την υπόλοιπη ΕΕ και δεν έχουν κατορθώσει να μειώσουν τις διαφορές αυτές κατά την τελευταία δεκαετία, με εξαίρεση μερικές περιφέρειες. Η αύξηση της απασχόλησης των υποεκπροσωπούμενων ομάδων, και συγκεκριμένα των γυναικών, των νέων, των ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας και των ατόμων με αναπηρία, θα συμβάλει στη μείωση του χάσματος αυτού. Σε περιοχές όπου οι Ρομά αποτελούν σημαντικό μέρος του πληθυσμού νεαρής ηλικίας, είναι επίσης σημαντικό να ενθαρρυνθεί η απασχόλησή τους.

Σημαντικό αναξιοποίητο δυναμικό για την αύξηση των ποσοστών απασχόλησης στις εν λόγω περιφέρειες συνιστά η τόνωση της **απασχόλησης των γυναικών** (με ποσοστό

²³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32020H1202%2801%29>

²⁴ Ψήφισμα του Συμβουλίου περί στρατηγικού πλαισίου για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης με στόχο τον Ευρωπαϊκό Χώρο Εκπαίδευσης και πέραν αυτού (2021-2030) (ΕΕ C 66 της 26.2.2021, σ. 1) — [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:32021G0226\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:32021G0226(01)).

απασχόλησης της τάξης του 59 % στις περιοχές που επηρεάζονται, το οποίο είναι χαμηλότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ που ανέρχεται σε 66 %), δεδομένου ότι οι γυναίκες σε ηλικία εργασίας είναι πιθανότερο να εγκαταλείψουν τις περιοχές γυναικών απ' ό,τι οι άνδρες. Η ΕΕ έχει δεσμευτεί να εντάξει τουλάχιστον το χάσμα μεταξύ των φύλων στην απασχόληση στο **σχέδιο δράσης του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων** έως το 2030. Για τον σκοπό αυτό, η χορήγηση αμειβόμενης άδειας για οικογενειακούς λόγους και για λόγους φροντίδας, η παροχή ποιοτικής προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας και η μείωση του μισθολογικού χάσματος μεταξύ των φύλων αποτελούν βασικούς τρόπους με τους οποίους οι εν λόγω περιφέρειες μπορούν να αυξήσουν τη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας.

Διάφορες πρωτοβουλίες προάγουν την απασχόληση των γυναικών, ιδίως σε τεχνολογικούς τομείς, όπου η υποεκπροσώπησή τους είναι πιο αισθητή:

- Ένα πρόγραμμα για την επιχειρηματικότητα και τον ηγετικό ρόλο των γυναικών θα εξακολουθήσει να υποστηρίζει τις νεοφυείς επιχειρήσεις τεχνολογίας πρώιμου σταδίου που διοικούνται από γυναίκες, μέσω μιας ενισχυμένης πρόσκλησης υποβολής προτάσεων στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας **«WomenTech EU»**. Άλλες συναφείς πρωτοβουλίες της ΕΕ, όπως η πρωτοβουλία **«Women4Cyber»**, και ενδεχομένως εθνικά προγράμματα επιτάχυνσης θα συμβάλουν στην εξασφάλιση της ταχύτερης ανάπτυξης επιχειρήσεων που διοικούνται από γυναίκες σε περιφέρειες οι οποίες βρίσκονται αντιμέτωπες με τον κίνδυνο παγίδας ανάπτυξης ταλέντων.
- Το έργο **E-STEAM**, το οποίο χρηματοδοτείται από το πρόγραμμα **Erasmus+**, υποστήριξε τη συμμετοχή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και στην αγορά εργασίας, ιδίως στους τομείς των θετικών επιστημών, της τεχνολογίας, της μηχανικής και των μαθηματικών (STEM) και μπορεί να συμβάλει στη δημιουργία συνεργειών μεταξύ των σχολείων και της αγοράς εργασίας στις εν λόγω περιφέρειες, με σκοπό την προώθηση της δημιουργικής και ουσιαστικής συμμετοχής των κοριτσιών στην εκπαίδευση στους τομείς STEM (μέσω προγράμματος καθοδήγησης).
- Επιπλέον, η δράση **Girls Go Circular**, η οποία υλοποιείται από το ΕΙΤ και τις ΚΓΚ στο πλαίσιο του σχεδίου δράσης για την ψηφιακή εκπαίδευση 2021-2027, δίνει ώθηση στις ψηφιακές και επιχειρηματικές δεξιότητες για τα κορίτσια, ώστε να ενισχυθεί η θέση τους και να έχουν θετική στάση ως προς την επιλογή σταδιοδρομίας στον συγκεκριμένο τομέα.

Η ενθάρρυνση της απασχόλησης των ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας²⁵ —το ποσοστό απασχόλησης των οποίων ανέρχεται σε 54 % στις περιφέρειες που επηρεάζονται, ποσοστό που είναι χαμηλότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ που είναι 59 %— είναι επίσης σημαντική για τον μετριασμό των ελλείψεων δεξιοτήτων και θέσεων εργασίας. Ειδικότερα σε περιφέρειες που βρίσκονται αντιμέτωπες με τον κίνδυνο παγίδας ανάπτυξης ταλέντων, έχει καίρια σημασία η παροχή κινήτρων για ευκαιρίες απασχόλησης των ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας, μεταξύ άλλων μέσω ευέλικτων ρυθμίσεων μερικής απασχόλησης, ευκαιριών διά βίου μάθησης και συμπράξεων παροχής καθοδήγησης. Τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας αποτελούν πηγή γνώσεων και απόκτησης δεξιοτήτων για τα άτομα μικρότερης ηλικίας. Επιπροσθέτως, η συμβολή των

---

²⁵ Άτομα ηλικίας μεταξύ 55 και 64 ετών.

μεγαλύτερων σε ηλικία μελών της κοινωνίας στον τομέα του εθελοντισμού συνιστά επίσης βασική πτυχή στο πλαίσιο αυτό.

Επιπλέον, η δημιουργία ευκαιριών ποιοτικής απασχόλησης και μάθησης για τους νέους έχει εξίσου κρίσιμη σημασία για τη διατήρηση ταλέντων σε περιφέρειες οι οποίες είτε έχουν πέσει είτε κινδυνεύουν να πέσουν σε παγίδα ανάπτυξης ταλέντων. Σε ενωσιακό επίπεδο, οι ενισχυμένες εγγυήσεις για τη νεολαία παρέχουν το πλαίσιο πολιτικής και υποστηρίζονται από πρωτοβουλίες όπως η ευρωπαϊκή συμμαχία για θέσεις μαθητείας (EAFfA)²⁶ και η πρωτοβουλία ALMA²⁷. Το EKT+ και ο ΜΑΑ συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων αυτών με επενδύσεις στην απασχόληση των νέων και την ένταξη των νέων που αναζητούν εργασία ύψους περίπου 22 δις. EUR για την περίοδο 2021-2027.

3.2.3. Επένδυση στην επανειδίκευση και την αναβάθμιση των δεξιοτήτων για την αντιμετώπιση των αναντιστοιχιών δεξιοτήτων και των ελλείψεων εργατικού δυναμικού

Η αγορά εργασίας της ΕΕ στο σύνολό της βρίσκεται αντιμέτωπη με αυξανόμενες ελλείψεις εργατικού δυναμικού επί σειρά ετών, ελλείψεις που θα μπορούσαν να αυξηθούν στο πλαίσιο της επιτάχυνσης της μετάβασης στην κλιματική ουδετερότητα, εκτός εάν οι δεξιότητες είναι δεόντως ευθυγραμμισμένες με τις εξελισσόμενες απαιτήσεις της αγοράς εργασίας. Ωστόσο, οι ελλείψεις δεν κατανέμονται με ομοιόμορφο τρόπο σε ολόκληρη την ΕΕ, με αποτέλεσμα ορισμένοι τομείς και ορισμένες περιφέρειες να αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα σοβαρές προκλήσεις στο πλαίσιο αυτό.

Οι περιφέρειες που πλήττονται από σοβαρές ελλείψεις εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων ενδέχεται να βρεθούν αντιμέτωπες με προκλήσεις ανταγωνιστικότητας και να μην αποτελούν πλέον ελκυστικές τοποθεσίες για επενδύσεις. Επομένως, υπάρχει ιδιαίτερη ανάγκη να δοθεί ώθηση στην επανειδίκευση και την αναβάθμιση των δεξιοτήτων στις συγκεκριμένες περιφέρειες.

Ωστόσο, οι επενδύσεις στην εκπαίδευση, την κατάρτιση και τη διά βίου μάθηση είναι αποτελεσματικές μόνο εάν επικεντρώνονται στις δεξιότητες οι οποίες ανταποκρίνονται στις τρέχουσες και μελλοντικές ανάγκες της τοπικής αγοράς εργασίας. Η προϋπόθεση αυτή αναδεικνύει τη σημασία των άρτιων πληροφοριών σχετικά με τις δεξιότητες και της στενής συνεργασίας μεταξύ των περιφερειακών και τοπικών αρχών, των οργανώσεων κοινωνικών εταίρων, των δημόσιων και ιδιωτικών υπηρεσιών απασχόλησης, των τοπικών επιχειρήσεων και των παρόχων εκπαίδευσης και κατάρτισης, ώστε να διασφαλίζεται ότι οι προσπάθειες εκπαίδευσης, κατάρτισης και διά βίου μάθησης που καταβάλλονται από κοινού επικεντρώνονται στις κατάλληλες δεξιότητες που είναι αναγκαίες σε συγκεκριμένη περιφέρεια.

Οι περιφερειακές και τοπικές αρχές, καθώς και άλλοι διοικητικοί φορείς, σε περιοχές οι οποίες βρίσκονται αντιμέτωπες με τον κίνδυνο παγίδας ανάπτυξης ταλέντων μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην παροχή υπηρεσιών επαγγελματικού προσανατολισμού, ευκαιριών κατάρτισης και προβολής. Στη σύσταση του Συμβουλίου όσον αφορά τις Διαδρομές Αναβάθμισης των Δεξιοτήτων καλούνται οι εθνικές και οι

²⁶ Ευρωπαϊκή συμμαχία για θέσεις μαθητείας — Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις και κοινωνική ένταξη — Ευρωπαϊκή Επιτροπή (europa.eu).

²⁷ ALMA (Aim, Learn, Master, Achieve) — Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις και κοινωνική ένταξη — Ευρωπαϊκή Επιτροπή (europa.eu).

περιφερειακές αρχές να μεριμνούν ώστε οι ενήλικες με χαμηλά επίπεδα δεξιοτήτων και προσόντων να έχουν πρόσβαση σε «διαδρομές αναβάθμισης των δεξιοτήτων» προκειμένου να αναπτύσσουν τις δεξιότητές τους και να σημειώνουν ενδεχομένως πρόοδο προς την απόκτηση επαγγελματικών προσόντων. Οι εν λόγω διαδρομές θα πρέπει να παρέχουν στήριξη μέσω της αξιολόγησης των δεξιοτήτων, της εξατομικευμένης προσφοράς μάθησης και της κατάλληλης επικύρωσης και αναγνώρισης δεξιοτήτων, σε συνδυασμό με την προβολή, την καθοδήγηση και την κατάρτιση του εκπαιδευτικού προσωπικού.

Στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού συμφώνου για τις δεξιότητες, η Επιτροπή παρέχει επί του παρόντος στήριξη σε 14 συμπράξεις μεγάλης κλίμακας²⁸ σε διάφορα ευρωπαϊκά βιομηχανικά οικοσυστήματα, συμβάλλοντας στην εξασφάλιση της απόκτησης των δεξιοτήτων που χρειάζεται το εργατικό δυναμικό τους ώστε να ακολουθήσει με επιτυχία την πορεία μετάβασης προς μια ψηφιακή και κλιματικά ουδέτερη οικονομία. Περισσότερα από 1 000 μέλη έχουν υπογράψει στο μεταξύ το σύμφωνο, μεταξύ των οποίων μεγάλες πολυεθνικές επιχειρήσεις, ΜΜΕ, τοπικοί πάροχοι κατάρτισης και εμπορικά επιμελητήρια. Από κοινού, έχουν δεσμευτεί να συμβάλουν στην αναβάθμιση των δεξιοτήτων 6 εκατομμυρίων ατόμων. Περίπου 50 περιφερειακές ή τοπικές αρχές οι οποίες συνεργάζονται στο πλαίσιο του συμφώνου σχεδιάζουν ήδη λύσεις για την αναβάθμιση των δεξιοτήτων και την επανειδίκευση σε συνεργασία με τον κλάδο, τους κοινωνικούς εταίρους και παρόχους εκπαίδευσης και κατάρτισης, και η Επιτροπή ενθαρρύνει όλες τις περιφέρειες, και ιδίως εκείνες που έχουν πέσει στην παγίδα ανάπτυξης, να προσχωρήσουν στο σύμφωνο και να δημιουργήσουν περιφερειακές συμπράξεις δεξιοτήτων με τη βοήθεια ειδικής για τον σκοπό αυτό υπηρεσίας στήριξης²⁹.

Η πρόταση της Επιτροπής για την ανακήρυξη του 2023 ως Ευρωπαϊκού Έτους Δεξιοτήτων θα προωθήσει συγκεκριμένες δράσεις για την τόνωση της ανταγωνιστικότητας των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων και για την πλήρη αξιοποίηση των δυνατοτήτων της ψηφιακής και της πράσινης μετάβασης με κοινωνικά θεμιτό και δίκαιο τρόπο. Το Ευρωπαϊκό Έτος Δεξιοτήτων θα προωθήσει πολιτικές και επενδύσεις στον τομέα των δεξιοτήτων, με σκοπό την αντιμετώπιση των ελλείψεων εργατικού δυναμικού για την εξασφάλιση της καλύτερης ειδίκευσης και της δυνατότητας προσαρμογής του

²⁸ Automotive skills alliance (Συμμαχία δεξιοτήτων για την αυτοκινητοβιομηχανία) — Skills partnership for microelectronics (Σύμπραξη δεξιοτήτων για τη μικροηλεκτρονική) — Aerospace & defence skills partnership (Σύμπραξη δεξιοτήτων για την αεροδιαστημική και τη άμυνα) — Pact for skills for offshore renewable energy (Σύμφωνο για τις δεξιότητες στον τομέα των υπεράκτιων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας) — Upskilling shipbuilding and maritime technology workers in Europe (Αναβάθμιση των δεξιοτήτων των εργαζομένων στους τομείς της ναυπηγικής και της ναυτιλιακής τεχνολογίας στην Ευρώπη) — Textile, clothing, leather and footwear industries (Κλωστοϋφαντουργία, είδη ένδυσης, δερμάτινα είδη και υποδήματα) — Skills partnership for the tourism ecosystem (Σύμπραξη δεξιοτήτων για το οικοσύστημα του τουρισμού) — Pact for skills in construction (Σύμφωνο για τις δεξιότητες στον κατασκευαστικό τομέα) — Skills partnership for the agri-food ecosystem (Σύμπραξη δεξιοτήτων για το αγροδιατροφικό οικοσύστημα) — Skills partnership for the cultural and creative industries (Σύμπραξη δεξιοτήτων για τους κλάδους του πολιτισμού και της δημιουργικότητας) — Skills partnership for the proximity & social economy ecosystem (Σύμπραξη δεξιοτήτων για το οικοσύστημα της εγγύτητας και της κοινωνικής οικονομίας) — Skills Partnership for the digital ecosystem (Σύμπραξη δεξιοτήτων για το ψηφιακό οικοσύστημα) — Skills Partnership for the retail ecosystem (Σύμπραξη δεξιοτήτων για το οικοσύστημα του λιανικού εμπορίου) — Skills Partnership for the health ecosystem (Σύμπραξη δεξιοτήτων για το οικοσύστημα της υγείας).

²⁹ Σύμφωνο για τις δεξιότητες — Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις και κοινωνική ένταξη — Ευρωπαϊκή Επιτροπή (europa.eu).

εργατικού δυναμικού στην ΕΕ³⁰. Πρόκειται για μια καλή ευκαιρία για τις περιφέρειες οι οποίες βρίσκονται αντιμέτωπες με τον κίνδυνο παγίδας ανάπτυξης ταλέντων προκειμένου να εντοπίσουν τα εμπόδια που εμποδίζουν τις επιχειρήσεις και το εργατικό δυναμικό τους να στραφούν προς πιο παραγωγικούς και μελλοντοστρεφείς τομείς. Η εξέλιξη αυτή θα αποτελέσει σημαντικό βήμα, ιδίως στις περιφέρειες που παρουσιάζουν υστέρηση και στις οποίες το χαμηλό κατά κεφαλήν ΑΕΠ διαμορφώνεται με γνώμονα τα υψηλά ποσοστά απασχόλησης σε τομείς χαμηλής παραγωγικότητας.

Η ΕΕ βρίσκεται ειδικότερα αντιμέτωπη με σημαντικό χάσμα ψηφιακών δεξιοτήτων, το οποίο —εάν δεν αντιμετωπιστεί— θα συνεχίσει να αυξάνεται. Ήδη επί του παρόντος, το 90 % των θέσεων εργασίας απαιτούν ορισμένο επίπεδο ψηφιακών δεξιοτήτων, ενώ εκατομμύρια επιχειρήσεις πασχίζουν να βρουν εργαζόμενους με ψηφιακές δεξιότητες, ιδίως ειδικούς του τομέα ΤΠΕ. Για την αντιμετώπιση των προκλήσεων αυτών, το πρόγραμμα πολιτικής «Ψηφιακή Δεκαετία» θέτει δύο σημαντικούς στόχους. Ο πρώτος είναι η αύξηση του αριθμού των ενηλίκων με βασικές ψηφιακές δεξιότητες από το σημερινό 54 % στο 80 % έως το 2030. Ο δεύτερος είναι η αύξηση του αριθμού των απασχολούμενων ειδικών του τομέα ΤΠΕ σε 20 εκατομμύρια έως το 2030, με την προώθηση παράλληλα της πρόσβασης των γυναικών στον συγκεκριμένο τομέα και την αύξηση του αριθμού των αποφοίτων του τομέα ΤΠΕ. Τα κράτη μέλη αξιοποίησαν τον ΜΑΑ για τη μεταρρύθμιση του συστήματος εκπαίδευσης ενηλίκων και τη διάθεση σημαντικών πόρων για τη βελτίωση της ποιότητας της επανεκπαίδευσης/αναβάθμισης των δεξιοτήτων, καθώς και της πρόσβασης σε αυτές.

Κύπρος: Για την αντιμετώπιση των σημαντικών αναντιστοιχιών δεξιοτήτων, η Κύπρος ανέπτυξε εθνικό σχέδιο για την επανεκπαίδευση και την αναβάθμιση των δεξιοτήτων τουλάχιστον 25 600 ατόμων σε προγράμματα σχετικά με την αγορά εργασίας για τις ψηφιακές δεξιότητες, τις δεξιότητες που αφορούν τη γαλάζια και την πράσινη οικονομία, καθώς και για τις επιχειρηματικές δεξιότητες για ανέργους και οικονομικά μη ενεργά άτομα.

Τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης καλούνται να διαδραματίσουν καίριο ρόλο στην πρόληψη των αναντιστοιχιών δεξιοτήτων και των συναφών εμποδίων. Τον Ιούνιο του 2022 εκδόθηκε σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με μια ευρωπαϊκή προσέγγιση για τα μικροδιαπιστευτήρια για τη δια βίου μάθηση και την απασχολησιμότητα. Η επακόλουθη ταχεία ανάληψη δράσης θα κινητοποιήσει την τριτοβάθμια εκπαίδευση για τη στήριξη της διά βίου μάθησης, καθώς και στην επανειδίκευση και αναβάθμιση δεξιοτήτων για την κάλυψη νέων και αναδυόμενων αναγκών στην κοινωνία και στην αγορά εργασίας.

Ο συνασπισμός ευρωπαϊκών πανεπιστημίων και τα κέντρα επαγγελματικής αριστείας που επιλέγονται στο πλαίσιο του Erasmus+ θα λειτουργούν επίσης ως κόμβοι κατάρτισης και επανεκπαίδευσης ενηλίκων, συμπεριλαμβανομένων των ενεργών επαγγελματιών, με υψηλού επιπέδου και μελλοντοστρεφείς ικανότητες, και θα παρέχουν συνδρομή στις επιχειρήσεις με έλλειψη ειδικευμένου εργατικού δυναμικού.

Ισπανία: Για την ανάπτυξη των οικονομικών ευκαιριών στον αγροδιατροφικό κλάδο στην **περιφέρεια της Ανδαλουσίας**, έναν από τους πολλά υποσχόμενους τομείς

³⁰ Το Ευρωπαϊκό Έτος Δεξιοτήτων θα δώσει επίσης απτή ώθηση στην επίτευξη των στόχων του σχεδίου δράσης του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων όσον αφορά την εξασφάλιση, σε ετήσια βάση, ποσοστού απασχόλησης 78 % και ποσοστού 60 % των ενηλίκων που συμμετέχουν στην αναβάθμιση των δεξιοτήτων και την επανειδίκευση έως το 2030.

ανάπτυξης της περιφερειακής S3, το Πανεπιστήμιο της Κόρδοβας δημιούργησε και εγκαίνιασε μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών στον ψηφιακό μετασχηματισμό του τομέα της γεωργίας και της δασοκομίας. Με τον τρόπο αυτό ανταποκρίνεται στα εμπόδια που έχουν εντοπιστεί όσον αφορά την ενθάρρυνση της καινοτομίας και της ψηφιοποίησης στην αξιακή αλυσίδα του αγροδιατροφικού κλάδου, δεδομένου ότι προέκυψαν στοιχεία σχετικά με την έλλειψη επαρκών επαγγελματικών προφίλ στον τομέα της υπερπροηγμένης γεωργικής τεχνολογίας. Στο πλαίσιο του εν λόγω μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών εκπαιδεύτηκε μεγάλος αριθμός επαγγελματιών, οι οποίοι είναι πλέον ικανοί να διευκολύνουν, να στηρίζουν και να προωθήσουν τον ψηφιακό μετασχηματισμό στις αγροτικές περιοχές και να ενθαρρύνουν τη χρήση τεχνολογιών όπως οι αισθητήρες, το διαδίκτυο των πραγμάτων, τα μαζικά δεδομένα, το υπολογιστικό νέφος, η βιομηχανία τροφίμων 4.0, η τεχνητή νοημοσύνη ή η γεωργία ακριβείας. Μετά την επιτυχή εφαρμογή του εν λόγω μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών, το μοντέλο αυτό υιοθετήθηκε και από το Πανεπιστήμιο της Σεβίλλης.

3.2.4. Εξασφάλιση δίκαιων συνθηκών εργασίας για την άνθηση ταλέντων

Η ελκυστικότητα των περιφερειών οι οποίες έχουν πέσει ή κινδυνεύουν να πέσουν σε παγίδα ανάπτυξης ταλέντων θα εξαρτηθεί εντέλει από την ικανότητά τους να αναγνωρίζουν και να επιβραβεύουν ταλέντα.

Η εξασφάλιση επαρκών κατώτατων μισθών είναι απολύτως αναγκαία ώστε να διασφαλιστεί ότι ο ανταγωνισμός βασίζεται σε υψηλά κοινωνικά πρότυπα στην ενιαία αγορά, δίνοντας παράλληλα ώθηση στη βελτίωση της παραγωγικότητας και προάγοντας την οικονομική και κοινωνική σύγκλιση στις περιφέρειες αυτές. Η νέα οδηγία για επαρκείς κατώτατους μισθούς έχει ιδιαίτερη σημασία στο πλαίσιο αυτό, διότι θεσπίζει ένα πλαίσιο για τη διασφάλιση της επάρκειας των νόμιμων κατώτατων μισθών, το οποίο προωθεί τις συλλογικές διαπραγματεύσεις για τον καθορισμό των μισθών και ενισχύει την πρόσβαση των εργαζομένων σε προστασία με τη μορφή κατώτατου μισθού.

Η ενίσχυση της συμμετοχής των κοινωνικών εταίρων στις περιφέρειες οι οποίες βρίσκονται αντιμέτωπες με τον κίνδυνο παγίδας ανάπτυξης ταλέντων είναι εξαιρετικά χρήσιμη για τη δημιουργία καλύτερων συνθηκών εργασίας, επαρκών μισθών, καθώς και για την αντιμετώπιση των ελλείψεων δεξιοτήτων και εργατικού δυναμικού.

Η σύγκλιση αυτή υποστηρίζεται από την πολιτική συνοχής και από κατάλληλες μεταρρυθμίσεις, οι οποίες συμβάλλουν στη γεφύρωση του μισθολογικού χάσματος και στην αύξηση της ελκυστικότητας των περιφερειών που βρίσκονται αντιμέτωπες με τον κίνδυνο παγίδας ανάπτυξης ταλέντων.

3.3. Προώθηση της κινητικότητας των ταλέντων και ενθάρρυνση της επιστροφής των εργαζομένων στις περιφέρειες καταγωγής τους

Οι αυξανόμενες ανάγκες της αγοράς εργασίας δεν μπορούν να ικανοποιηθούν μακροπρόθεσμα μόνο με την κινητοποίηση του εγχώριου εργατικού δυναμικού. Οι περιφέρειες οι οποίες βρίσκονται αντιμέτωπες με τον κίνδυνο παγίδας ανάπτυξης ταλέντων θα πρέπει να αξιοποιήσουν την κινητικότητα εντός της ΕΕ και να προσελκύσουν νέους που προέρχονται από άλλες περιφέρειες και άλλα κράτη μέλη της ΕΕ. Μολονότι δίνεται συχνά έμφαση στις εκροές των νέων, πολύ λίγες περιφέρειες επικεντρώνονται στην εξασφάλιση ελκυστικών ευκαιριών για τους εισερχόμενους εργαζόμενους που επιστρέφουν.

Στο πλαίσιο των στρατηγικών προσέλκυσης ταλέντων από άλλα κράτη μέλη, ορισμένες περιφέρειες επιδιώκουν να αξιοποιήσουν τη διασπορά και να ενθαρρύνουν την επιστροφή στον τόπο καταγωγής του ειδικευμένου εργατικού δυναμικού που είχε μεταναστεύσει, προκειμένου να στηρίξουν τις περιφέρειες καταγωγής τους. Για παράδειγμα, κράτη μέλη όπως η Βουλγαρία, η Πορτογαλία και η Ελλάδα έχουν θεσπίσει ειδικά προγράμματα για την ενίσχυση των συνδέσεων με ερευνητές από τη διεθνή επιστημονική διασπορά τους, με στόχο τόσο την αύξηση της συνολικής τους ελκυστικότητας όσο και για την προσέλκυση δικών τους υπηκόους ώστε να επιστρέψουν.

Ρουμανία: Το πρόγραμμα εκκίνησης της διασποράς, το οποίο συγχρηματοδοτείται από το ΕΚΤ, παρέχει επιχορηγήσεις για τη στήριξη αστικών επιχειρήσεων μικρής κλίμακας που έχουν καταχωριστεί από Ρουμάνους οι οποίοι επιστρέφουν στη χώρα καταγωγής τους.

Ωστόσο, οι μακροπρόθεσμες στρατηγικές για την επαναπροσέλκυση ταλέντων θα πρέπει πρωτίστως να βασίζονται σε παράγοντες διαρθρωτικής ελκυστικότητας, εστιάζοντας στην επιχειρηματικότητα και τις δεξιότητες, καθώς και στους τίτλους σπουδών με τη μεγαλύτερη ζήτηση στην αγορά εργασίας. Επομένως, οι περιφέρειες θα πρέπει να αναπτύξουν μια ολοκληρωμένη, μακροπρόθεσμη στρατηγική για την προώθηση της οικονομικής διαφοροποίησης και της καινοτομίας, με τη συμμετοχή των τοπικών και περιφερειακών αρχών, του ιδιωτικού τομέα, των κέντρων απασχόλησης και κατάρτισης, των ιδρυμάτων έρευνας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και των ιδρυμάτων ΕΕΚ.

3.4. Στήριξη της νόμιμης μετανάστευσης και της ένταξης στην ΕΕ

Η Επιτροπή προωθεί μια φιλόδοξη και βιώσιμη πολιτική για τη νόμιμη μετανάστευση στην ΕΕ. Για τη διατήρηση της παγκόσμιας ανταγωνιστικότητας, η οδηγία για τους σπουδαστές και τους ερευνητές³¹ και η αναδιאύπωση της οδηγίας για την μπλε κάρτα της ΕΕ³² συμβάλλουν στη βελτίωση της ελκυστικότητας των περιφερειών της ΕΕ για εργαζόμενους υψηλής ειδίκευσης από τρίτες χώρες και διευκολύνουν την κινητικότητα τους εντός της ΕΕ μέσω απλουστευμένων διαδικασιών.

Η Επιτροπή πρότεινε επίσης την ενίσχυση της συνεργασίας με στοχευμένες χώρες-εταίρους, μεταξύ άλλων μέσω της δρομολόγησης εταιρικών σχέσεων προσέλκυσης ταλέντων που ανακοινώθηκαν στο σύμφωνο του 2020 για τη μετανάστευση και το άσυλο. Αυτές οι εξατομικευμένες εταιρικές σχέσεις με τρίτες χώρες προάγουν τις νόμιμες οδούς προς την ΕΕ, με την εξασφάλιση παράλληλα της στρατηγικής συμμετοχής των χωρών-εταίρων στη διαχείριση της μετανάστευσης. Οι εταιρικές σχέσεις προσέλκυσης ταλέντων αποσκοπούν στην παροχή ενός ολοκληρωμένου πλαισίου, καθώς και χρηματοδοτικής στήριξης για την ενίσχυση της αμοιβαία επωφελούς διεθνούς κινητικότητας με βάση την καλύτερη αντιστοίχιση των αναγκών της αγοράς εργασίας και των δεξιοτήτων μεταξύ της ΕΕ και των χωρών-εταίρων, λαμβανομένων παράλληλα

³¹ Οδηγία (ΕΕ) 2016/801 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Μαΐου 2016, σχετικά με τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό την έρευνα, τις σπουδές, την πρακτική άσκηση, την εθελοντική υπηρεσία, τις ανταλλαγές μαθητών ή τα εκπαιδευτικά προγράμματα και την απασχόληση των εσωτερικών άμισθων βοηθών (au pair).

³² Οδηγία (ΕΕ) 2021/1883 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Οκτωβρίου 2021, σχετικά με τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό την απασχόληση υψηλής ειδίκευσης, και την κατάργηση της οδηγίας 2009/50/ΕΚ του Συμβουλίου.

υπόψη των κινδύνων διαρροής εγκεφάλων. Θα σχεδιαστεί επίσης μια δεξαμενή ταλέντων της ΕΕ για την αντιστοίχιση ειδικευμένων εργαζομένων από τρίτες χώρες με πιθανές θέσεις εργασίας σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ.

Οι προσπάθειες που καταβάλλονται όσον αφορά τη νόμιμη μετανάστευση προς την ΕΕ πρέπει να συμπληρωθούν με αποτελεσματικές πολιτικές ένταξης για την εξασφάλιση αποδοτικών και βιώσιμων αποτελεσμάτων. Όπως υπογραμμίζεται στο σχέδιο δράσης για την ενσωμάτωση και την ένταξη³³, το τοπικό επίπεδο μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο για την άσκηση αποτελεσματικών πολιτικών ενσωμάτωσης των μεταναστών, μεταξύ άλλων μέσω της συνεργασίας με τις τοπικές και περιφερειακές αρχές και τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών.

Οι προσπάθειες όλων των ενδιαφερόμενων μερών (κράτη μέλη, τοπικές και περιφερειακές αρχές, κοινωνικοί εταίροι, ΜΚΟ, ιδιωτικός τομέας και κοινωνία υποδοχής) θα πρέπει να είναι ολοκληρωμένες, ώστε να συμβάλουν στην ενίσχυση της ικανότητας των περιφερειών να προσελκύουν νέα talέντα και να ενσωματώνουν υπηκόους τρίτων χωρών στο έδαφός τους.

3.5. Στήριξη των περιφερειών μέσω ενός νέου ειδικού μηχανισμού της ΕΕ: του μηχανισμού ενίσχυσης ταλέντων (Talent Booster Mechanism)

Επιπλέον των εν λόγω υφιστάμενων ή εξαγγελόμενων πρωτοβουλιών και πολιτικών της ΕΕ, η Επιτροπή θα δημιουργήσει κατά τη διάρκεια του 2023 έναν νέο ειδικό μηχανισμό οκτώ πυλώνων για την ενίσχυση των ταλέντων σε περιφέρειες οι οποίες βρίσκονται αντιμέτωπες ή κινδυνεύουν να βρεθούν αντιμέτωπες με τον κίνδυνο παγίδας ανάπτυξης ταλέντων. Στο πλαίσιο του μηχανισμού αυτού, θα δημιουργηθεί ειδική διαδικτυακή πύλη, η οποία θα παρέχει στις περιφέρειες και τα ενδιαφερόμενα μέρη ολοκληρωμένη πρόσβαση σε όλους τους πυλώνες.

1. Ένα **νέο πιλοτικό πρόγραμμα**, το οποίο θα βοηθήσει τις **περιφέρειες που βρίσκονται αντιμέτωπες με τον κίνδυνο παγίδας ανάπτυξης ταλέντων** να επεξεργαστούν, να ενοποιήσουν, να αναπτύξουν και να εφαρμόσουν εξατομικευμένες και ολοκληρωμένες στρατηγικές για την κατάρτιση, την προσέλκυση και τη διατήρηση ταλέντων. Το πρόγραμμα αυτό θα λάβει τη μορφή ειδικής τεχνικής υποστήριξης σε επιλεγμένες περιφέρειες, σε συνδυασμό με ευρύτερες δράσεις ευαισθητοποίησης και ανάπτυξης ικανοτήτων.
2. Μια **νέα πρωτοβουλία** με τίτλο «Εξυπνη προσαρμογή των περιφερειών στη δημογραφική μετάβαση», η οποία θα βοηθήσει τις περιφέρειες οι οποίες διατρέχουν τον κίνδυνο παγίδας ανάπτυξης ταλέντων να επεξεργαστούν νέες προσεγγίσεις για τη δημογραφική μετάβαση και την ανάπτυξη ταλέντων μέσω εξατομικευμένων τοποκεντρικών πολιτικών που θα επικεντρώνονται στις αναγκαίες επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις.
3. Το **Μέσο Τεχνικής Υποστήριξης (TSI)** θα εξακολουθήσει να παρέχει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να σχεδιάζουν και να εφαρμόζουν μεταρρυθμίσεις σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Στο πλαίσιο της πρόσκλησης υποβολής προτάσεων του TSI 2023, η Επιτροπή θα συνεχίσει τις προσπάθειές της για τη στήριξη των περιφερειακών αρχών ώστε να υπερβούν τα εμπόδια στην περιφερειακή ανάπτυξη.

³³ COM(2020) 758 final της 24.11.2020.

4. Στο πλαίσιο των υφιστάμενων μέσων θα παρέχεται **άμεση χρηματοδοτική συνδρομή**.

Για να δοθεί ώθηση στην καινοτομία και στις ευκαιρίες για θέσεις εργασίας υψηλής ειδίκευσης, οι περιφέρειες που αντιμετωπίζουν δυσκολίες όσον αφορά τη διατήρηση και την προσέλκυση ταλέντων θα ληφθούν υπόψη στο πλαίσιο των προσκλήσεων υποβολής προτάσεων του **Μέσου Διαπεριφερειακών Επενδύσεων Καινοτομίας (I3)**. Το εν λόγω μέσο της ΕΕ, το οποίο χρηματοδοτείται από το ΕΤΠΑ, αποσκοπεί στην τόνωση των οικοσυστημάτων καινοτομίας στα οποία συμμετέχουν διάφορες περιφέρειες της ΕΕ, με την παροχή συμβουλευτικής και χρηματοδοτικής στήριξης για έργα καινοτομίας σε κοινούς τομείς έξυπνης εξειδίκευσης. **Στο πλαίσιο του νέου σκέλους του «ανάπτυξη ικανοτήτων», θα συμβάλει ιδίως στη δοκιμή νέων προσεγγίσεων και στην ενίσχυση της ικανότητας των περιφερειών που έχουν πέσει σε παγίδα ανάπτυξης ταλέντων να προσελκύουν άτομα υψηλής ειδίκευσης.**

Επιπλέον, στο πλαίσιο τόσο των ενωσιακών όσο και των εθνικών μέσων και πολιτικών, θα δοθεί μεγαλύτερη προσοχή στις περιφέρειες οι οποίες βρίσκονται αντιμέτωπες με τον κίνδυνο παγίδας ανάπτυξης ταλέντων. Η **ενδιάμεση αξιολόγηση των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής για την περίοδο 2021-2027**, η οποία έχει προγραμματιστεί για τις αρχές του 2025 και θα διενεργηθεί με γνώμονα τις ειδικές ανά χώρα συστάσεις που θα εκδοθούν το 2024, θα αποτελέσει ευκαιρία για την αξιολόγηση της κατάστασης των εν λόγω περιφερειών και, κατά περίπτωση, για την ευθυγράμμιση του προγραμματισμού των ταμείων της πολιτικής συνοχής.

5. Επιπροσθέτως, στο πλαίσιο της **Ευρωπαϊκής Αστικής Πρωτοβουλίας** —ενός ολοκληρωμένου εργαλείου που χρηματοδοτείται από το ΕΤΠΑ για τη στήριξη πόλεων όλων των μεγεθών με σκοπό την ανάπτυξη ικανοτήτων και γνώσεων, τη στήριξη της καινοτομίας και την ανάπτυξη μεταβιβάσιμων και κλιμακούμενων καινοτόμων λύσεων για τις αστικές προκλήσεις ενωσιακού ενδιαφέροντος—, η Επιτροπή θα εξετάσει τις **προκλήσεις με τις οποίες βρίσκονται αντιμέτωπες οι συρρικνούμενες πόλεις, συμπεριλαμβανομένων των δυσκολιών ως προς την ανάπτυξη, τη διατήρηση και την προσέλκυση ταλέντων**, στην πρόσκληση υποβολής προτάσεων του 2023 για καινοτόμες δράσεις με σκοπό τη δοκιμή των τοποκεντρικών λύσεων των πόλεων.
6. **Κοινοποίηση πρωτοβουλιών της ΕΕ οι οποίες μπορούν να στηρίξουν την ανάπτυξη ταλέντων.** Ο μηχανισμός θα παρέχει στις ενδιαφερόμενες περιφέρειες πληροφορίες σχετικά με τις πολιτικές της ΕΕ στους τομείς της έρευνας και της καινοτομίας, της κατάρτισης, της εκπαίδευσης και της κινητικότητας των νέων, των πολιτικών για τα συνεργατικά συμπλέγματα και της ψηφιακής καινοτομίας που μπορούν να συμβάλουν στη βελτίωση της περιφερειακής ελκυστικότητας και στην αύξηση των επιπέδων δεξιοτήτων.
7. **Ανταλλαγή εμπειριών και διάδοση ορθών πρακτικών:** Διάφορες πρακτικές που εφαρμόζονται ήδη σε ορισμένες περιφέρειες θα μπορούσαν να αποτελέσουν πηγή έμπνευσης για κάποιες άλλες. Οι περιφέρειες θα έχουν τη δυνατότητα να συγκροτούν θεματικές και περιφερειακές ομάδες εργασίας για την αντιμετώπιση, με πιο εξατομικευμένο τρόπο, συγκεκριμένων επαγγελματικών ή εδαφικών προκλήσεων. Για τη διάδοση ορθών πρακτικών θα αξιοποιηθούν επίσης τα αποτελέσματα των υφιστάμενων πλατφορμών, όπως η Εδαφική Πλατφόρμα Δίκαιης Μετάβασης ή η πλατφόρμα αγροτικής αναζωογόνησης, με σκοπό τη συνεκτίμηση των περιφερειών και των εδαφικών περιοχών που βρίσκονται αντιμέτωπες με κοινές προκλήσεις.

8. **Αύξηση της αναλυτικής γνώσης** προκειμένου να υποστηριχθούν τεκμηριωμένες πολιτικές για την περιφερειακή ανάπτυξη και τη μετανάστευση και να διευκολυνθεί η χάραξη πολιτικής. Θα συνεχιστούν οι εργασίες του Κοινού Κέντρου Ερευνών σχετικά με τον περιφερειακό πίνακα κοινωνικών αποτελεσμάτων. Η Επιτροπή (Eurostat) θα καλέσει επίσης τα κράτη μέλη να παρέχουν πιο ολοκληρωμένα στατιστικά στοιχεία σχετικά με τις μετακινήσεις του πληθυσμού εντός της ΕΕ, ιδίως όσον αφορά τις περιφερειακές μεταναστευτικές ροές, καταναμημένες ανά ηλικία και φύλο. Επιπλέον, θα συλλεχθούν δεδομένα σχετικά με την τοποθεσία βασικών υπηρεσιών εντός της ΕΕ, όπως η εκπαίδευση και η υγειονομική περίθαλψη, με σκοπό την παροχή εξαιρετικά χρήσιμων ερευνητικών στοιχείων και πληροφοριών στα ενδιαφερόμενα μέρη σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισης των βασικών προκλήσεων για την κοινωνική συνοχή και τη δίκαιη μετάβαση.

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η διασφάλιση της ενίσχυσης της ανθεκτικότητας και της ελκυστικότητας των περιφερειών οι οποίες βρίσκονται αντιμέτωπες ή κινδυνεύουν να βρεθούν αντιμέτωπες με τον κίνδυνο παγίδας ανάπτυξης ταλέντων έχει κρίσιμη σημασία για τη δέσμευση της Ένωσης να μην αφήσει κανέναν άνθρωπο και κανέναν τόπο στο περιθώριο. Η παγίδα αυτή δεν είναι αναπόφευκτη και οι προκλήσεις μπορούν να αντιμετωπιστούν με αποτελεσματικό τρόπο, όπως επιβεβαιώνεται και από τις επιτυχημένες εμπειρίες σε διάφορες περιφέρειες, οι οποίες επισημαίνονται και στην παρούσα ανακοίνωση.

Η υιοθέτηση ολοκληρωμένης, στρατηγικής και στοχευμένης προσέγγισης είναι καίριας σημασίας για την αντιμετώπιση όλων των παραγόντων και την κινητοποίηση των σχετικών φορέων και επιπέδων διακυβέρνησης. Μολονότι η ανάληψη δράσης σε αυτά τα διαφορετικά επίπεδα είναι σημαντική, καθίσταται ολοένα και πιο σαφές ότι πρέπει να αναπτυχθεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο η ικανότητα συλλογής και αξιολόγησης δεδομένων και εμπειρογνωσίας, ώστε να παρέχεται καθοδήγηση σχετικά με τις κατάλληλες λύσεις.

Δεδομένου ότι η κατάσταση των περιφερειών που έχουν πέσει σε παγίδα ανάπτυξης ταλέντων είναι ανομοιογενής, οι λύσεις που πρέπει να προωθηθούν διαφέρουν. Πρέπει να σχεδιαστούν και να εφαρμοστούν εξατομικευμένες τοποκεντρικές στρατηγικές και πολιτικές, ώστε να καταστεί εφικτή η υιοθέτηση διαφοροποιημένης προσέγγισης, να αντιμετωπιστούν οι ιδιαίτερες αδυναμίες τους και να προαχθούν τα αντίστοιχα συγκριτικά τους πλεονεκτήματα, με στόχο την ενίσχυση του οικονομικού δυναμισμού και της ποιότητας ζωής.

Ως πρώτο βασικό παραδοτέο του Ευρωπαϊκού Έτους Δεξιοτήτων, όπως προτείνεται από την Επιτροπή, μέσω του νέου μηχανισμού ενίσχυσης ταλέντων, η Επιτροπή θα παρέχει στοχευμένη συνδρομή και γνώσεις στις περιφέρειες οι οποίες έχουν πέσει σε παγίδα ανάπτυξης ταλέντων, με την παροχή στήριξης κατά την ανάπτυξη και την επιτυχή εφαρμογή αυτών των εξατομικευμένων στρατηγικών. Θα τους προσφέρει μια μοναδική ευκαιρία να αποδεσμεύσουν το αναπτυξιακό δυναμικό τους αξιοποιώντας τα ταλέντα που χρειάζονται και, κατ' επέκταση, να συμβάλουν στην υπέρβαση των διαρθρωτικών μειονεκτημάτων τους. Δεδομένου ότι οι γνώσεις και οι δεξιότητες αποτελούν την πραγματική κινητήρια δύναμη της μελλοντικής οικονομικής μεγέθυνσης και ανάπτυξης, οι περιφέρειες αυτές θα έχουν τότε τη δυνατότητα να παραμείνουν στο προσκήνιο, να προσελκύσουν επενδύσεις και να ακμάσουν ως ευημερούντες, καινοτόμοι και επιθυμητοί τόποι διαβίωσης και εργασίας.